T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BİLİM DALI

SÜRYANİ KADİM KİLİSESİ'NDE NAMAZ (SLUTHO)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut Ramazan BATTAL

KOCAELİ 2026

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BİLİM DALI

SÜRYANİ KADİM KİLİSESİ'NDE NAMAZ (SLUTHO)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut Ramazan BATTAL

Doç. Dr. Nihat DURAK

KOCAELİ 2026

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BİLİM DALI

SÜRYANİ KADİM KİLİSESİ'NDE NAMAZ (SLUTHO)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Mahmut Ramazan BATTAL

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 06.02.2026/07

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Nihat DURAK

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Sefer YAVUZ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Muhammed Ali BAĞIR

KOCAELİ 2026

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I
ÖZET IV
ABSTRACT V
KISALTMALAR LİSTESİ VI
RESİMLER LİSTESİ VII
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 9
1. SÜRYANİLİK VE EKLEZYASTİK YAPISI 9
1.1. SÜRYANİLER 9
1.1.1. Sözlük Anlamı 9
1.1.2. Terim Anlamı 11
1.1.3. Süryanilerin Etnik Kökeni 12
1.1.4. Süryanilerin Hristiyanlığı Kabul Edişi 13
1.2. SÜRYANİLİKTE EKLEZYASTİK YAPI 15
1.2.1. Diyakos (Papaz Yardımcılığı) 15
1.2.1.1. Başdiyakos (Arhedyakon) 16
1.2.1.2. İncili Diyakos (Evangeloyo) 16
1.2.1.3. Afudiyakon (Afudyakno) 17
1.2.1.4. Okuyucu (Koruyo) 17
1.2.1.5. Mürettil (Mzamrono) 17
1.2.2. Papaz 17
1.2.3. Episkopos 18
1.2.3.1. Mafiryan (Mafiryano) 18
1.2.3.2. Metropolitlik (Mitranlık) ve Abraşiye 19
1.2.4. Patrik 20
1.2.5. Kilise Bölümleri 21
1.2.6. İbadet Objeleri 22
1.2.6.1. Sunak/Madbho 22
1.2.6.2. İsa'yı Temsil Eden Levha/Teblitho 22
1.2.6.3. Kase/Koso 23
1.2.6.4. Tepsi/Fyolo 23
1.2.6.5. Kaşık/Tarvodo 24
1.2.6.6. Mızrakçık/Zarbo 24
1.2.6.7. Yıldız/Kavkbo 24
1.2.6.8. Örtüler/Susefe 24

1.2.6.9. Mezbah Örtüsü/Hufoyo.....25
1.2.6.10. Sünger/Esfugo.....25
1.2.6.11. Yastık/Gomuro.....25
1.2.6.12. Yelpaze/Marvahto.....25
1.2.6.13. Buhur/Basmo.....26
1.2.6.14. Buhurdan/Firmo.....26
1.2.6.15. Ayin Kitabı/Anafora.....27
1.2.6.16. Haç/Salibo.....27
1.2.6.17. Mumlar/Şem'e.....27
1.2.6.18. Sunak Perdesi.....27
1.2.6.19. Leğen ve Havlu/Ever.....28
1.2.6.20. Ziller.....28
1.2.6.21. Tablo ve Resimler.....28
1.2.6.22. Şamdan.....29
1.2.6.23. Asa.....29
1.2.6.24. Tahta Güvercin.....30
1.2.6.25. Asma Dalları.....30
1.2.6.26. Kutsal Sandıklar.....30
İKİNCİ BÖLÜM.....32
2. SÜRYANİ KADİM KİLİSESİ'NDE SLUTHO (NAMAZ).....32
2.1. SLUTHO.....32
2.1.1. Süryani Ortodoks Kilisesi'nde Namaz Vakitleri.....34
2.1.2. Günümüz Süryanilerinde Namaz Vakitleri.....36
2.1.3. Namaz Öncesi Hazırlık.....36
2.1.3.1. Mum Yakma.....37
2.1.3.2 Buhur Yakma.....37
2.1.3.3. Haç Çıkarma.....37
2.1.3.4 Kıble Yönü.....38
2.1.4. İbadet Dili.....39
2.2. GÜNLÜK NAMAZLAR.....39
2.2.1. Akşam Namazı/Slutho dRamsho.....39
2.2.2. Yatsı Namazı/Slutho dSutoro.....47
2.2.3. Gece Yarısı Namazı/Slutho dFelge dLeylo.....48
2.2.4. Sabah Namazı/Slutho dṢafro.....50
2.2.5. Kuşluk Namazı/Slutho dAtloth Şoin.....55
2.2.6. Öğle Namazı/Slutho dFelge dYavmo.....56

2.2.7. İkindi Namazı/Slutho dAtşa Şoin 58
SONUÇ 60
KAYNAKÇA 63
EKLER 68
ÖZGEÇMİŞ 74

ÖZET

Süryani Ortodoks (Kadim) Kilisesi, erken dönemlerden itibaren Hristiyanlığı benimsemiş bir topluluktur. Sahip olduğu liturji geleneği, manastır hayatı ve Süryanice ibadet diliyle Doğu Hristiyanlığı içinde özgün bir yere sahiptir. Türkçe literatürde Süryani Ortodoks geleneği daha çok tarih, kimlik, kilise teşkilatı ve genel ibadet hayatı üzerinden ele alınmıştır. Namaz (slutho) ibadetine dair bilgiler ise sınırlıdır. Bu tez, Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz (slutho) ibadetini kavramsal, tarihsel ve ritüel boyutlarıyla ele almayı amaçlamıştır. Araştırma nitel bir çerçevede kurgulanmıştır. Tarihsel betimsel model ve doküman analizi kullanılarak Süryani dua ve ibadet kitapları ile ilgili kilise metinlerine başvurulmuş, ayrıca Kitabı Mukaddes'te dua ve ibadete ilişkin pasajlar slutho geleneği ile birlikte ele alınmıştır.

Bulgular, Süryanice slutho kavramının hem dua hem de namaz anlamlarını içerdiğini göstermektedir. Slutho, sözlü niyaz ile kıyam, secde ve haç çıkarma gibi bedensel unsurları bir araya getiren bütüncül bir ibadet olarak tanımlanmaktadır. Mezmurlar 119:164'de yer alan "günde yedi kez seni överim" ifadesine dayanan yedi vakitli ibadet düzeni kilisenin resmi geleneğinde korunmakta, ancak modernleşme, şehirleşme ve diaspora süreçleri halk arasında sluthoyu üç hatta iki vakte kadar düşürmektedir. İbadet dili olarak Süryanice'nin korunması teolojik süreklilik için temel bir unsur olarak öne çıkmakta, yerel dillere yapılan tercümeler ise cemaatin ibadete katılımını ve anlamalarını artırmaktadır. Slutho, tarihsel dönüşümlere rağmen teolojik çerçevesini ve ritüel iskeletini büyük ölçüde korumuştur. Bireysel dindarlığı besleyen ve cemaat bilincini güçlendiren merkezi bir ibadet olarak Süryani Ortodoks kimliğinin şekillenmesinde belirleyici rolünü sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Süryani, Slutho, Namaz.

ABSTRACT

The Syriac Orthodox Church is a community that adopted Christianity from the early periods and occupies a distinctive position within Eastern Christianity through its liturgical tradition, monastic life, and the use of Syriac as a liturgical language. In Turkish academic literature, the Syriac Orthodox tradition has generally been examined in terms of history, identity, ecclesiastical organization, and general religious life, while studies focusing specifically on the prayer (slutho) remain limited. This thesis aims to examine the prayer (slutho) in the Syriac Orthodox Church through its conceptual, historical, and ritual dimensions. The research is designed within a qualitative framework. Using a historical-descriptive method and document analysis, Syriac prayer and liturgical books, as well as official church texts, were analyzed. In addition, passages related to prayer and worship in the Holy Bible were examined together with the slutho tradition.

The findings indicate that the Syriac term *slutho* encompasses the meanings of both prayer and formal ritual worship. Slutho is defined as a holistic form of worship that combines verbal supplication with bodily practices such as standing, prostration, and making the sign of the cross. The seven-times-daily prayer cycle, based on the verse "Seven times a day I praise You" (Psalm 119:164), is preserved in the official tradition of the Church; however, processes of modernization, urbanization, and diaspora have led to a reduction of prayer times among the laity to three or even two times a day. The preservation of Syriac as the liturgical language stands out as a fundamental element for theological continuity, while translations into local languages enhance congregational participation and comprehension. Despite historical transformations, slutho has largely maintained its theological framework and ritual structure. As a central act of worship that nurtures individual piety and strengthens communal consciousness, it continues to play a decisive role in shaping Syriac Orthodox identity.

Keywords: Syriac, Slutho, Prayer.

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Ana Bilim Dalı
Arm. : Aramice
bk. : Bakınız
C : Cilt
çev. : Çeviren
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
drl. : Derleyen
ed. : Editör
ens. : Enstitüsü
Erişim : Erişim Tarihi
Fak. : Fakültesi
H : Hicri
haz. : Hazırlayan
M : Miladi
md. : Madde
mlf. : Müellif, Yazar
MÖ : Milattan Önce
MS : Milattan Sonra
öl. : Ölüm Tarihi
s. : Sayfa
Ü : Üniversite, Üniversitesi
vb. : ve benzerleri
Yay. : Yayınları

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Slutho'ya giriş ve kıyam.....68
Resim 2: Slutho icrasında secde 69
Resim 3: Slutho icrasında oturarak dua okunan bölüm 70
Resim 4: Slutho icrasında eğilme 70
Resim 5: Süryani Kadim Meryan Ana Kilisesi 71
Resim 6: Süryani Kadim Meryan Ana Kilisesi kutsal metinlerin okunduğu kürsü ...72
Resim 7: Sunak.....73

GİRİŞ

Süryaniler, Mezopotamya ve çevresinde yüzyıllar boyunca varlığını sürdüren, Hristiyanlığı erken dönemde kabul etmiş kadim bir topluluktur. Süryani Ortodoks (Kadim) Kilisesi, özellikle liturji geleneği, manastır hayatı ve Süryanice ibadet diliyle Hristiyanlık tarihinde önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen, Türkçe literatürde Süryani Ortodoks geleneğine dair çalışmalar daha çok tarihsel süreç, kimlik, kilise teşkilatı ve genel ibadet hayatı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Süryanilikte namaz (slutho) ibadeti çoğu zaman kısa başlıklar altında ve sınırlı bilgilerle ele alınmaktadır.

Hristiyanlıkta dua ve ibadet konusunu inceleyen araştırmalarda Katolik ve Protestan geleneklere ilişkin çalışmaların sayısı fazla iken, Doğu kiliselerinin gündelik ibadet pratiklerine dair araştırmalar kısıtlıdır. Süryani Ortodoks Kilisesi'nde günlük namaz icrası, slutho kavramının anlamsal çerçevesi, vakit düzeni, bedensel hareketler, kıble anlayışı, ibadet dili ve mekanın tanzimi gibi unsurları bir arada ve sistematik biçimde ele alan kapsamlı çalışmaların Türkçe kaynaklarda mahdut olduğu görülmektedir.

Ayrıca modernleşme, şehirleşme, sekülerleşme ve göç gibi süreçler Süryani cemaatinin günlük ibadet pratiğini doğrudan etkilemiştir. Geleneksel yedi vakitli ibadet düzeninin, özellikle halk arasındaki uygulanışında sayısal olarak azalmalar yaşanmakta, ruhban sınıfı ile cemaat mensuplarının ibadet ifası arasında farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu durum hem güncel slutho icrasının hem de bu uygulamayı besleyen tarihsel ve teolojik arka planın ortaya konulmasını gerekli kılmaktadır.

Bu çerçevede, Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz ibadetini, kavramsal temelleri, Kitabı Mukaddes'le ilişkisi, tarihsel gelişimi ve günümüzdeki uygulanışı bakımından ele alan, Türkçe bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu tez, söz konusu ihtiyacı karşılamaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Problem Cümlesi

Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz (slutho) ibadeti tarihsel ve ritüel boyutlarıyla nasıl şekillenmiş ve günümüzde nasıl icra edilmektedir?

Hipotez

Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz (slutho), kökleri ilk Hristiyan topluluklara uzanan, günde yedi vakte dayalı, sözlü ve bedensel unsurları birlikte içeren, zaman, mekan ve cemaat hayatını kuşatan bir ibadettir. Tarihsel süreçte modernleşme, şehirleşme ve göç gibi etkenler sebebiyle vakitlerin uygulanışında ve cemaat katılımında değişimler yaşanmıştır. Buna rağmen slutho'nun temel teolojik çerçevesi ve ritüel iskeleti büyük ölçüde korunmuştur. Slutho ibadeti Süryani Ortodoks kimliğinin şekillenmesinde belirleyici olmuştur.

Alt Hipotezler

i. Süryanice slutho kavramı hem dua hem de namaz anlamını içeren, şifai niyazı ve bedeni ibadeti ifade eden bir terimdir.

ii. Süryani Ortodoks geleneğinde günlük ibadet düzeni, "günde yedi kez seni överim" ifadesi başta olmak üzere Kitabı Mukaddes'teki çeşitli pasajlara dayanarak yedi vakit üzerinden şekillenmiştir.

iii. Slutho ibadetinde kıyam, secde ve haç çıkarma gibi bedensel hareketler önemli yer tutmakta, doğuya yöneliş ile sembolik bir kıble anlayışı benimsenmektedir.

iv. Süryani Ortodoks kilise mimarisi ve iç mekan düzeni (özellikle doğu eksenli inşa, mihrap, ikonlar ve haç kullanımı), namaz pratiğinin yön, anlam ve sembolik boyutunu desteklemektedir.

v. Slutho'da, ibadet dili olarak Süryanicenin muhafazası, geleneğin tarihi ve teolojik sürekliliğini sağlamaktadır.

vi. Tarihsel süreçte günlük hayat şartları ve cemaat yapısındaki değişimler nedeniyle yedi vakitlik ibadet düzeni, bazı dönem ve bölgelerde dört, üç veya iki vakte indirgenmiştir. Buna rağmen ruhban sınıfı geleneksel usulü mümkün olduğunca sürdürmeye çalışmaktadır.

vii. Süryani teolojisinde slutho, yalnızca talep ve niyaz vesilesi değil, ruhu besleyen, ahlaki hayatı güçlendiren ve toplumsal düzeni destekleyen bir ibadet olarak görülmektedir.

viii. Kilisede toplu halde icra edilen namaz, ferdi slutho icrasına göre daha yüksek bir değer taşımaktadır. Cemaat bilincini ve kiliseye aidiyeti pekiştiren bir ibadet biçimi olarak kabul edilmektedir.

ix. Modern dönemde şehirleşme ve göç tecrübesi, günlük namaz pratiğinin yoğunluk ve biçimini etkilese de, slutho Süryani Ortodoks kimliği içindeki etkili konumunu sürdürmektedir.

Alt Problemler

i. Süryanice slutho terimi hangi anlamları içermektedir ve Süryani Ortodoks teolojisinde nasıl tanımlanmaktadır?

ii. Kitabı Mukaddes'te dua ve namazla ilgili hangi örnek ve vurgular, Süryani Ortodoks geleneğindeki slutho anlayışını beslemektedir?

iii. Süryani Ortodoks Kilisesi'nde günlük namaz vakitleri nasıl düzenlenmiş, bu vakitler hangi teolojik ve sembolik anlamlarla ilişkilendirilmiştir?

iv. Namazın kılınışı esnasında bedensel hareketler ve kıble yönü hangi dini ve simgesel anlamlara sahiptir?

v. Süryani Ortodoks kilise mimarisi ve ibadet mekanının düzeni, slutho ibadetinin icra ve manasını nasıl etkilemektedir?

vi. Slutho'da kullanılan başlıca dua metinleri nelerdir?

vii. İlk Hristiyanlık dönemi, konsiller sonrası dönem, Osmanlı dönemi, modern dönem ve diasporada Süryani namaz pratiği hangi dönüşümleri geçirmiştir?

viii. Bir ibadet dili olarak Süryanice ile mahalli dillerin (özellikle Türkçe) birlikte kullanımı, namaz tecrübesini ve cemaatin ibadete katılımını nasıl etkilemektedir?

ix. Slutho'nun bireysel dindarlık, ahlaki hayat ve cemaat bilinci üzerindeki etkisi nedir?

x. Günümüz şartlarında şehirleşme, sekülerleşme ve diaspora süreçleri Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz ibadetinin vakit düzeni ve icra biçimini nasıl etkilemektedir?

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Temelde tarihsel-betimsel model ve doküman analizi tekniğine dayanmaktadır. Kavramsal ve ritüel boyutuyla bir ibadet formu olarak slutho'yu, nicel veri toplama tekniklerinden ziyade metin merkezli, yorumlayıcı bir anlatım benimsenmiştir.

Bu kapsamda Süryani Ortodoks geleneğine ait dua kitapları, kilise hukuku, azizlerin telif ettiği metinleri, kilise tarihine dair kaynaklar ve rit düzenlemeleri sistematik biçimde incelenmiştir. Kitabı Mukaddes'te yer alan ilgili pasajlarla slutho geleneği arasındaki ilişki yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Süryani Ortodoks Kilisesi'nin dua ve ibadet geleneğine, özellikle de günlük namaz (slutho) pratiğine ilişkin yazılı ve sözlü bütün kaynaklar oluşturmaktadır. Kitabı Mukaddes metinleri, kanon hukuku, dua ve ayin kitapları, manastır kuralları, patrik ve azizlere ait metinler, modern liturjik düzenlemeler ve konuya ilişkin akademik çalışmaları kapsamaktadır.

Bu geniş evren içerisinden, araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olarak belirli bir örneklem seçilmiştir. Örneklemi temsil eden başlıca kaynaklar şunlardır:

i. Süryani Ortodoks Kilisesi'nin dua ve ayin düzenini içeren temel namaz ve ayin kitapları.

ii. Slutho'nun tarihsel gelişimi, vakit düzeni ve ritüel yapısını izah eden klasik Süryanice metin çevirileri.

iii. Süryani tarihi, kilise teşkilatı ve ibadet hayatı üzerine hazırlanmış temel Türkçe ve yabancı akademik çalışmalar.

iv. Slutho'nun güncel uygulanışına dair dijital kaynaklar ve bir ruhani ile yapılan mülakat.

Bu şekilde, evreni temsil gücü yüksek birincil ve ikincil kaynaklar seçilerek ayrıntılı doküman analizi yapılmıştır.

Kaynakların Değerlendirilmesi

Bu çalışmada kullanılan kaynaklar, birincil litürjik metinler, ibadet ve litürjiye ilişkin akademik çalışmalar, tarihsel-toplumsal bağlam kaynakları ve yazılı mülakat verisi olmak üzere farklı gruplar halinde değerlendirilmiştir. Bu sınıflandırma Süryani Kadim Kilisesi'nde slutho ibadetini hem metinsel yönüyle hem de güncel

uygulanışıyla birlikte incelemeyi mümkün kılmıştır. İbadetin öğretisel çerçevesi ile güncel pratikteki görünümü karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Hanna Dolaponü'nün *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, İstanbul Süryani Kadim Ruhani Kurulu'nun *Süryani Kadim Namaz ve Ayin Kitabı* ve Zeki Demir'in (ed.), *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri* adlı eserler, slutho'nun metinlerini, dua düzenini ve vakitlerini ortaya koyan temel kaynaklar olarak kullanılmıştır. Bu eserler, Süryani Kadim Kilisesi'ndeki namaz pratiğinin metinsel yapısının, ibadet akışının ve normatif çerçevesinin tespitinde esas alınmıştır. Özellikle Zeki Demir'in *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri* adlı eseri, dua vakitlerini sistematik biçimde ortaya koymasının yanı sıra, slutho esnasında ayakta veya secde halinde okunan dua metinlerini vermesi bakımından, namazın uygulama düzeni ve içeriğinin tespitinde önemli bir başvuru kaynağı olarak kullanılmıştır.

Barsavm I. Efrem'in *Ruhsal Hazine Dua Kitabı* (çev. Samuel Akdemir), slutho'nun ruhsal ve manevi boyutunu açıklamada yararlanılan önemli bir kaynaktır. Bu eser, dua metinlerinin anlam dünyasını ve dua geleneğinin içeriğini kavramada çalışmaya katkı sağlamıştır.

Muhammed Hadi Tezokur'un *Süryanilerde Namaz* ve Nihat Durak'ın *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet* adlı çalışmaları, slutho'nun Süryani ibadet sistemi içindeki yerinin belirlenmesi ve kavramsal çerçevenin kurulması açısından temel ikincil akademik kaynaklar arasında değerlendirilmiştir. Zeki Demir'in *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler* adlı eseri ise doğrudan slutho merkezli olmamakla birlikte, ibadetin sembolik arka planını açıklamada yardımcı kaynak olarak kullanılmıştır.

Yakup Bilge'nin *Süryanilerin Kökeni ve Türkiyeli Süryaniler* ile Muzaffer İris'in *Bütün Yönleriyle Süryaniler* adlı eserleri, konunun tarihsel ve toplumsal bağlamını açıklamak için kullanılmıştır. Süryani topluluğunun tarihsel serüveni, kimlik yapısı ve dini-kültürel çevresi hakkında bilgi sağlanmıştır.

Papaz Fetros Gülçe ile yapılan yazılı mülakat ise güncel uygulamayı ve ruhban bakış açısını yansıtması bakımından önemli bir nitel veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Mülakat verisi, doküman incelemesiyle elde edilen bulguları destekleyen ve açıklayan tamamlayıcı bir veri olarak kullanılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada slutho, kaynakların müstakil biçimde ele alınmasına dayalı bir yöntem yerine, bütüncül bir yaklaşımla incelenmiştir. Kaynakçada yer verilen çalışmalar da analiz sürecine sistematik olarak dahil edilmiştir. Bu kapsamda, slutho'nun öğretisel çerçevesi ile yaşayan gelenekteki görünümü ortaya konulmaya çalışılmış ve slutho ibadeti betimleyici biçimde incelenmiştir.

Güvenilirlik ve Varsayımlar

Nitel araştırmalarda güvenilirlik, kullanılan kaynakların çeşitlendirilmesi, farklı türde metinlerin (kutsal metin, liturjik metin, tarihsel kaynak, modern araştırma vb.) karşılaştırmalı biçimde okunması ve ulaşılan yorumların metinlerle desteklenmesiyle artırılmaya çalışılır. Bu tezde de farklı kaynak türleri bir arada kullanılmıştır.

Çalışmanın temel varsayımları şunlardır:

i. Süryani Ortodoks Kilisesi'ne ait resmi dua ve ayin kitaplarının, geleneksel ibadet pratiğini yeterli biçimde yansıttığı kabul edilmiştir.

ii. Kullanılan Süryaniceden Türkçe ve diğer dillere yapılan çevirilerin bilimsel araştırma için yeterli doğrulukta olduğu varsayılmıştır.

iii. Süryani tarihi, kilise teşkilatı ve ibadet hayatına dair çağdaş akademik çalışmaların, kendi yöntemsel çerçeveleri içinde bilimsel güvenilirliğe sahip olduğu kabul edilmiştir.

iv. Literatürde aktarılan gözlem ve anlatıların, ilgili dönemin ibadet pratiğini genel hatlarıyla yansıttığı varsayılmıştır.

v. Ulaşılan bulgu ve yorumların, incelenen kaynaklarla sınırlı olduğu, çalışma kapsamına alınmamış yerel uygulamalarda farklılıklar bulunabileceği göz önünde bulundurulmuştur.

Sınırlamalar

Araştırmanın kapsamı gereği bazı sınırlamalara gidilmiştir. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

i. Çalışmada, yalnızca Süryani Ortodoks Kilisesi'nin slutho geleneği ele alınmıştır. Süryani Katolik, Keldani, Maruni, Asuri vb. diğer kilise ve cemaatler kapsam dışında bırakılmıştır.

ii. İbadet hayatı içinde yer alan günlük namaz slutho merkeze alınmıştır. Eucharist (Kutsal Kurbano), vaftiz, evlilik gibi diğer sakrament ve ritüeller incelenmemiştir.

iii. Araştırma, yalnızca Türkiye'deki Süryani Ortodoks cemaatinin slutho uygulamalarıyla sınırlıdır. Türkiye dışındaki Süryani Ortodoks topluluklar (Ortadoğu ülkeleri ile Avrupa ve Amerika) kapsam dışı bırakılmıştır.

iv. Dil bakımından başta Türkçe olmak üzere, Süryanice metinlerin Türkçe/İngilizce çevirileri kullanılmıştır.

v. Süryani Ortodoks cemaatinin farklı coğrafyalardaki (Türkiye, Ortadoğu ülkeleri, Avrupa ve Amerika diasporası) uygulamaları arasında yerel farklılıklar bulunmakla birlikte, bu farklılıklar ayrıntılı alan araştırmalarıyla karşılaştırılmamıştır.

vi. Ulaşılan sonuçlar, incelenen dönem ve kaynaklarla kayıtlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SÜRYANİLİK VE EKLEZYASTİK YAPISI

1.1. SÜRYANİLER

Mezopotamya, tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış, kültürel, dini ve tarihi açıdan büyük birikime sahip bir bölgedir. Bu topraklarda, Babil, Asur, Keldani ve Süryani gibi çeşitli halklar yaşamıştır. Bu topluluklar Mezopotamya'nın zengin tarihinin temelini oluşturur. Süryaniler de Mezopotamya'nın ilk yerli halklarından biri olarak, dini, kültürel ve toplumsal alanlarda derin izler bırakmıştır.[1]

Süryaniler, Hristiyanlığı ilk kabul eden topluluklardan biridir. Antakya merkezli olarak gelişen Süryani Kadim Kilisesi, Roma ve İskenderiye kiliseleriyle birlikte Hristiyanlığın önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir. Ancak, V. yüzyılda ortaya çıkan teolojik görüş ayrılıkları ve Bizans Kilisesi'nin baskıları sonucu bu kilise çeşitli bölünmelere maruz kalmıştır.[2] Daha sonraki dönemlerde misyonerlik faaliyetleri bu bölünmeleri derinleştirmiş ve Süryani toplumu çeşitli dini gruplara ayrılmıştır.

Tarih boyunca Süryani toplumu, çeşitli bölünmelere rağmen dini ve kültürel mirasını korumayı başarabilmiştir. Süryani Kadim Kilisesi'nin yanı sıra Nesturi, Keldani, Maruni ve Süryani Katolik gibi gruplar ortaya çıkmış ve Hindistan gibi uzak coğrafyalarda dahi Süryani kökenli topluluklar şekillenmiştir.[3]

1.1.1. Sözlük Anlamı

Süryani kelimesi, Hristiyanlığı benimsemiş ve Süryanice konuşan Mezopotamya kökenli toplulukları ifade etmek için kullanılmaktadır. Ancak bu

[1] Gökhan Sarı, *Ermeni Meselesi Işığında Süryaniler* (Ankara: Barış Kitabevi, 2013), 10-12.
[2] Mehmet Çelik, "Süryaniler", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 2010, 38/175-178.
[3] Nihat Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2011), 38.

terimin menşei ve kullanımının başlangıcı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Süryani adının kökeni hakkında farklı tarihsel ve dilsel görüşler öne sürülmüştür.

Süryani kelimesi, Pers Kralı Keyhüsrev'in (Syrus, 2. Kiros/ MÖ 559-530) adıyla ilişkilendirilir. Keyhüsrev, Babil krallığını yıkıp Yahudilerin Filistin'e dönüşüne müsaade etmiştir. Bu durum Yahudi toplumu açısından esaretten kurtuluş anlamı taşıyan kritik bir dönüm noktası olmuştur. Bu hadiseden sonra Yahudiler kendilerini esaretten kurtaran Syrus'u mesih telakki etmiştir. Yüzyıllar sonra İsa ortaya çıkmış ve İsa'ya iman eden Yahudiler onu günahlardan arındıran Mesih olarak kabul etmiştir. Yeni inancı benimseyen Yahudiler, İsa'yı Keyhusrev'le benzer bir konuma yerleştirmiştir. Onlara göre biri halkı esaretten özgürleştirmiş diğeri ise insanları günahlarından arındırmıştır. Bu anlayışın sonucunda İsa'ya inanan topluluk "Sorin (Süryani)" diye anılmaya başlanmış ve ilk inananların konuştukları Aramcaya da "Syrusça (Süryanice)" adı verilmiştir.

Süryani adının, Lübnan'ın Akdeniz sahilindeki Sur kentinden türediği de öne sürülmektedir. İsa Mesih'in havarilerinin bu bölgede yaşadığı düşünülmüş ve yerel halk havariler için Suriin terimini kullanmıştır. Zamanla bu kelime Surin şeklinde dönüşmüş; Süryani terimine temel teşkil etmiştir.[4]

Bir başka görüşe göre Süryani terimi, Asur (Assur) kelimesinden müştaktır. Grekçede, Asur ülkesini tanımlamada kullanılan Asurye kelimesinin başından "a" harfi düşerek zamanla Süryoye veya Süryan haline dönüşmüştür. Süryan, Suroyo, Süryoye ve Süryani kelimelerinin kökeni ve anlamı bu bağlamda aynı kabul edilmektedir.[5]

Diğer bir görüş ise, putperest Aramilerden Hristiyanlığı kabul edenler kendilerini pagan ırkdaşlarından ayırt etmek için Süryani adını kullanmaya başlamıştır.[6]

[4] Cebrail Aydın, *Tarihte Süryaniler* (İstanbul: Sıralar Matbaası, 1964), 22-23.
[5] Aziz Günel, *Türk Süryaniler Tarihi* (Diyarbakır: Oya Matbaası, 1970), 38.
[6] Mehmet Çelik, *Süryani Tarihi* (Ankara: Ayraç Yayınevi, 1996), 30.

Başka bir görüşe göre, Sur bölgesinde ticaret yapan Greklerin bu yöre halkı için kullandıkları Suryan teriminden türediği savunulmaktadır.[7]

Son olarak ise Süryani adının, Suriye adıyla bağlantılı olduğu ve Hz. İbrahim'in soyundan gelen Dadanoğlu Asur ya da Asurin terimlerinden türediği görüşü de bulunmaktadır.[8]

Süryani kelimesinin kökenine dair farklı izahat olmasına rağmen, Süryaniler arasında en çok kabul gören iki görüş; bu kelimenin Pers Kralı Keyhüsrev'in adına veya Sur kentinin ismine dayandığıdır. Günümüzde Süryani terimi, etnik ve dinsel bir kimlik olarak Hristiyanlığı benimseyen, Süryanice konuşan toplulukları ifade etmek için kullanılmaktadır.

1.1.2. Terim Anlamı

Süryanilik, 451 Kadıköy Konsili kararlarını reddeden ve Miafizit inancını benimsemiş; ayrılmış Doğu Kilisesi mensuplarının büyük bölümünü ifade eden bir terimdir. Günümüzde bu kavram, Süryani Kadim Kilisesi mensubu ve ibadet dili olarak Süryaniceyi kullanan Hristiyan topluluklarını tanımlamak için kullanılmaktadır.[9]

Süryaniler, tarih boyunca Mezopotamya, Doğu Akdeniz sahillerinde yaşamış, kültürel ve dini kimliklerini koruyarak günümüze kadar varlıklarını sürdürmüştür.[10] Süryani Ortodoks Kilisesi, Hristiyanlığın kadim kiliselerinden biridir.

Süryani terimi kurumsal olarak bir kiliseyi, inanç esasları bakımından bir mezhebi ve aynı zamanda bir etnik yapıyı ifade etmektedir.[11]

---

[7] Çelik, *Süryani Tarihi*, 16.
[8] Günel, *Türk Süryaniler Tarihi*, 30.
[9] Yakup Tahincioğlu, *Süryaniler Tarihleri, Kültürleri ve İnançlarıyla 5500 Yıldır Bu Topraklarda Yaşayan* (İstanbul: Butik Yayıncılık, 2011), 76; Muhammed Uğurlu, "Klasik İslam Literatüründe Süryaniler ve Süryanicenin Kökeni", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 32 (Dicle Üniversitesi'nin 50. Yılına Özel 50 Makale) (Mart 2023), 766-785.
[10] Sarı, *Ermeni Meselesi Işığında Süryaniler*, 10-12.
[11] Muhammed Uğurlu, *Osmanlı Devleti'nde Süryani Varlığı: Bitlis Ve Diyarbekir Örneği (1870-1920)* (Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023), 38-50.

1.1.3. Süryanilerin Etnik Kökeni

Süryaniler, Mezopotamya'nın en eski topluluklarından biridir. Tarih boyunca farklı halklarla etkileşim içinde bulunmuş, dil ve kültürleri bu süreçte çeşitli değişimlere uğramıştır. Süryanilerin etnik kökenine dair Arami, Asur ve Mezopotamya sentezi olmak üzere üç temel teori öne sürülmüştür. Bunun yanı sıra Süryani kimliği, yalnızca etnik bir aidiyet değil, aynı zamanda dini ve kültürel bir kimlik olarak da değerlendirilmiştir.

Birinci teoriye göre, Süryaniler MÖ 14. yüzyıldan itibaren Mezopotamya'ya yerleşen Aramilerin torunlarıdır. Aramiler, Sami kökenli bir topluluk olup Aramice konuşmaktaydı. Süryanilerin de tarih boyunca Aramicenin bir dialektiğini konuşmuş olmaları, onların Arami kökenli olduğu tezini desteklemektedir. Tarihi kayıtlarda Süryanilerin, Asur'dan etkilendiği ve bu uygarlıkla birçok ortak özelliği paylaştığı ifade edilmektedir.[12]

İkinci görüş ise Süryanilerin, Asurluların torunları olduğunu öne sürmektedir. Bu görüşe göre, Grekçe Asur kelimesinden türeyen Suryoye adı, Süryanilerin Asur kökenli olduğuna işaret etmektedir.[13]

Üçüncü teori, sentezci görüş olarak adlandırılmaktadır. Sentezci görüşe göre Süryaniler, İsa'dan önce Mezopotamya'da yaşamış tekil bir halkın ya da belirli bir etnik grubun doğrudan devamı değildir. Ne yalnızca Asurlu, ne Babilli, ne Keldani ne de Arami olarak tanımlanabilirler. Aksine Süryanilik, Mezopotamya'nın kadim halklarının ortak kültürel mirası üzerine inşa edilmiş, Helenistik dönemle birlikte farklı toplulukların etkileşimi sonucu ortaya çıkan yeni bir kimliktir.[14]

[12] Melki Ürek, "Süryaniler'in Tarihi ve Sosyolojik Yapısı", *Milel ve Nihal* 10/2 (Aralık 2014), 95-112.
[13] Aydın, *Tarihte Süryaniler*, 38.
[14] Yakup Bilge, *Süryanilerin Kökeni ve Türkiyeli Süryaniler* (İstanbul: Zafer Matbaası, 1991), 10; Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 21.

1.1.4. Süryanilerin Hristiyanlığı Kabul Edişi

Süryaniler, tarih boyunca farklı kültür ve inanç sistemleriyle etkileşim içinde olmuştur. İlk dönemlerde pagan inançlarını benimseyen bu topluluk, güneş ve yıldız kültü gibi doğa merkezli ritüeller uygulamış ve çeşitli tapınma biçimleri geliştirmiştir. Ancak Hristiyanlığın ilk yüzyıllarda bölgede çoğalmasıyla birlikte inanç sistemlerinde değişim yaşanmış ve Süryaniler, bu dini benimseyen ilk topluluklardan biri olmuştur.[15]

Süryanilerin Hristiyanlığı kabul süreci genellikle Abgar efsanesi ile ilişkilendirilmektedir. Süryani olduğu öne sürülen Kral 5. Abgar Ukomo (Kara Abgar) (MÖ 4 - MS 7), şifacı olarak methini işittiği İsa Mesih'e bir mektup göndermiştir. Cüzzam hastalığının tedavisi için kendisini, gönderdiği elçiyle Urfa'ya davet etmiştir. İsa Mesih, bizzat gelemeyeceğini belirtmiş, ancak havarilerinden Toma'nın öğrencisi Aday'ı (Thaddeus) kendi yüzünü mesh ettiği bir mendille kralın yanına göndermiştir. İsa Mesih'in yolladığı mendili cildine sürmesiyle şifa bulan Kral 5. Abgar ve maiyeti Hristiyanlığı kabul etmiştir.[16]

Bu erken kabul sürecini takiben Antakya, erken dönem Hristiyanlığın teşekkülünde önemli bir merkez haline gelmiştir. Roma ve Bizans dönemlerinde Doğu Akdeniz'in başlıca şehirlerinden biri olan Antakya, Hristiyanlığın kurumsallaştığı ilk merkezlerden biri olmuş ve "Hristiyan" adının ilk kez burada kullanıldığı kabul edilmiştir. Şehir, Roma, İskenderiye ve Kudüs ile birlikte erken dönem Hristiyan dünyasının önde gelen patriklikleri arasında yer almıştır.[17]

2. yüzyıldan itibaren Süryani halkı içinde Hristiyanlık hızla gelişmiş ve Urfa, Antakya, Nusaybin önemli dini eğitim merkezleri haline gelmiştir. Antakya Kilisesi, Hristiyanlığın en eski ve güçlü kurumsal yapılarından biri olarak Süryanilerin dini hayatlarını şekillendirmiştir. Süryaniler, Hristiyanlık ilkelerini öğrenmek ve öğretmek

[15] Ürek, "Süryaniler'in Tarihi ve Sosyolojik Yapısı" 95-112.
[16] Midhat Sertoğlu, *Süryani Türklerin Siyasi ve İçtimai Tarihi* (Istanbul: Baha Matbaası, 1974), 68; Gabriyel Akyüz, *Diyarbakır'daki Meryem Ana Kilisesi'nin Tarihçesi : MS 3. Yüzyıl* (İstanbul: Resim Matbaacılık, 2000), 37.
[17] Hidemi Takahashi, "Antioch", *Gorgias Encyclopedic Dictionary of the Syriac Heritage: Electronic Edition* (Erişim 06 Ocak 2026); Salih Sahillioğlu, "Antakya", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1991).

amacıyla manastırlar kurmuş, kendilerine özgü bir eğitim usulü oluşturmuştur. Bunun neticesinde Süryanice, sözlü ve yazılı olarak din dili haline gelmiştir.[18]

Ancak Roma İmparatorluğu, miladi ilk yüzyıllarda Hristiyanlığı tehlikeli bir öğreti olarak görmüş ve bu din mensuplarına yönelik baskılar uygulamıştır. 1. ve 3. yüzyıllar arasında Roma yönetimi, Hristiyanlığın önünü kesme gayesiyle çeşitli yasaklar getirmiş; Hristiyan cemaatlere yönelik sert müdahalelerde bulunmuştur. Süryaniler de bu süreçten etkilenmiş, birçok Hristiyan gibi baskıya maruz kalmış ve inançlarını gizlemiştir.[19]

313'de Milano Fermanı ile Roma'nın Hristiyanlığa yönelik baskıları sona ermiştir. 380'de ise İmparator I. Theodosius (379-395) Hristiyanlığı Roma'nın resmi dini olarak ilan etmiştir. Bu hürriyet ortamı diğer Hristiyan cemaatler gibi Süryani Kilisesi'nin gelişmesini teşvik etmiştir.[20] Ancak, 451 Kadıköy Konsili sonrasında meydana gelen teolojik değişimler, Süryani Kilisesi'nin monofizit öğretiyi benimseyerek bağımsız bir dini yapı oluşturmasına neden olmuştur.[21]

Süryanilerin Hristiyanlığı benimsemesi, yalnızca dini bir değişim değil, aynı zamanda kültürel bir dönüşüm süreci olmuştur. Bu süreçte Süryanice, Hristiyan teolojisinin temel dillerinden biri haline gelmiş ve bu süreç, Süryani toplumunun bilim, sanat ve edebiyat alanındaki kültürel etkileşimini artırmıştır. Mezopotamya'daki Hristiyan toplulukları, özellikle Urfa, Nusaybin ve Antakya gibi merkezlerde, Hristiyan teolojisinin oluşumunda önemli roller üstlenmiştir.

7. yüzyılda İslam fetihleriyle birlikte Süryaniler için yeni bir dönem başlamıştır. Doğu Roma yönetimi ve İstanbul Rum Kilisesi'nin teolojik ve siyasi baskılara maruz kalan Süryaniler, İslam yönetimi altında dini özgürlüğe kavuşmuştur. Hz. Ömer (634-644) döneminde Süryanilere yönelik müsamahakar politikalar benimsenmiş; Süryaniler, İslam idaresi altında bilhassa tıp ve felsefe alanlarında önemli katkılar

[18] Ürek, "Süryaniler'in Tarihi ve Sosyolojik Yapısı" 95-112.
[19] Kadir Albayrak, "Günümüz Ortadoğu Coğrafyasında Süryaniler", *Ortadoğu Yıllığı 2011*, (2011), 618-632.
[20] Güler Ocakçı, *Süryaniliğin Dini Merkezi Deyru'z-Zafaran* (Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010), 68.
[21] Nihat Durak, *Süryaniler Açısından 451 Kadıköy Konsili* (Istanbul: Rağbet Yayınları, 2012), 90-98.

sunmuştur. Süryanilerin, özellikle diğer dillerden Arapçaya gerçekleştirdikleri Arapça faaliyetleri İslam dünyasındaki bilimsel gelişmelere destek sağlamıştır.[22]

1.2. SÜRYANİLİKTE EKLEZYASTİK YAPI

Hristiyanlıkta ibadetin merkezi olan kilise, Grekçe "Ekklesia" kelimesinden türemiştir ve toplantı, cemaat anlamına gelir. Kilise hem dini hem de fiziki anlamda bir ibadet mekanını, bir cemaati ve bir kurumu ifade eder. Bu bağlamda, gahal, ekklesia, church, katakomp ve şapel gibi terimler de eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.[23]

Süryani geleneğinde, İsa Mesih'e inanan cemaat, kilise olarak adlandırılır. Bu topluluk, İsa Mesih tarafından kurulmuş ve ebedi olarak kabul edilir. Mesih, kilisenin özü ve başkanıdır. İlk patrik olarak ise Petrus kabul edilmektedir. Süryanice'de ito terimiyle ifade edilen kilise, yalnızca dört duvarla çevrili bir yapı değil, aynı zamanda Tanrı ile buluşulan kutsal bir mekandır. Kilise, kutsal üçlü birliği (Baba, Oğul ve Kutsal Ruh) kabul eden ve İsa Mesih'in kutsiyetine inanan Hristiyan topluluğunu temsil etmektedir.[24]

Kilisede din görevlileri, Mesih'in temsilcileri olarak kabul edilmektedir. Diyakosluk, Papazlık ve Episkoposluk olmak üzere ve üç ana sınıfa ayrılır.[25]

1.2.1. Diyakos (Papaz Yardımcılığı)

Diyakos kelimesi Grekçe diakonos kökünden türemiş hizmetçi, hizmetli, yardımcı, çömez anlamlarına gelen bir terimdir. Diyakosluk, kilisede hizmet sunan kişileri ifade eder ve doğrudan ruhanilik sınıfına girmez. Sivil bir rütbe olarak kabul edilir. Erken dönemlerde fakirlere sadaka dağıtmak gibi görevleri üstlenirken, günümüzde ibadetlerde rahiplere yardımcı olmak ve kilisenin resmi işlemlerini

[22] Uğurlu, "Klasik İslam Literatüründe Süryaniler ve Süryanicenin Kökeni" 766-785.
[23] Ali Erbaş, *Hristiyanlık* (İstanbul: İnsan Yayınları, 2004), 35.
[24] Muhammed Hadi Tezokur, "Süryanilerde Namaz", *Süryaniler ve Süryanilik* (Ankara: Orient Yayınları, 2005), 348.
[25] Samuel Akdemir, *Dini Kurallarımız* (İstanbul: Baha Matbaası, 1972), 80.

yürütmekle görevlendirilir.[26] Diyakos veya diyakon kilise ya da cemaat işlerinde gönüllü olarak papaza yardım eden kişi olarak tanımlanır. Küçük yaştaki çocuklar, diyakosluk görevine en alt basamaktan başlayarak atanır ve bu sayede dini görevlere alıştırılır. Bu atamanın tek koşulu, Mezmurlar'ın klasik Süryanice dilinde okunabilmesidir. Köylerde yaşayan diyakoslar, hafta içinde normal bir işte çalışır. Diyakoslar, özellikle Evharistiya ayini sırasında görevlerini yerine getirmektedir.[27]

Diyakosluk kendi arasında beş gruba ayrılmaktadır:

1.2.1.1. Başdiyakos (Arhedyakon)

Tüm diyakosların başıdır. Yirmi beş yaşını doldurmuş ve kilise hizmetinde uzmanlaşmış kişiler arasından seçilmektedir. Başlıca vazifesi diyakoslar arasındaki görev dağılımını yapmak ve ve Madbho'daki düzeni sağlamaktır.[28] Her abraşiye töreninde bir başdiyakos bulunması zorunludur. Birden fazla başdiyakosun bulunması ise uygun görülmemektedir. Arhedyakon ve diğer diyakoslar, evli olabilir.[29]

Bir diyakos, papazlığa aday olarak kabul edilmek istiyorsa, öncelikle çevresinde olumlu bir izlenim bırakmış olmalı, gerekli dini ve medeni eğitimleri tamamlamış olmalıdır. Ayrıca cemaat tarafından uygun görülmelidir. Bu şartları taşıyan adaylar, papazlığa seçilebilir. Seçilen aday için resmi bir belge (mazbata) düzenlenir ve bölge metropoliti tarafından papazlık görevine atanarak takdis edilir. Bu süreç, kilise hiyerarşisi içinde belirli bir disiplin ve düzeni korumayı amaçlamaktadır.[30]

1.2.1.2. İncili Diyakos (Evangeloyo)

Yirmi yaşını doldurmuş, dini bilgisi yüksek bireylerden seçilir ve ruhaninin olmadığı durumlarda onun görevlerini üstlenir.[31] Duaların tamamlanması süreçlerinde

[26] Mustafa Bülbül, *Türkiye'nin Süryanileri* (Istanbul: Tasam Yayınları, 2005), 87.
[27] I. Efrem Barsavm, *el-Lu'lu'l-Mensur fi Tarihi'l-Ulumi ve'l-Adabi's Suryaniyyeti* (Glane/Losser/Hollanda, 1987), 82.
[28] Mehmet Şimşek, *Süryaniler ve Diyarbakır* (İstanbul: Chiviyazıları Yayınevi, 2003), 86.
[29] İshak Saka, *Keniseti es-Suryaniyyetu* (Şam, 1985), 314.
[30] Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 81.
[31] Ocakçı, *Süryaniliğin Dini Merkezi Deyru'z-Zafaran,* 19.

episkopos ve papaza yardımcı olmaktadır. Kiliselerde birden fazla incil diyakosu görev alabilir. Diyakoslar, dini ayinlerin ve ritüellerin düzgün bir şekilde icra edilmesinde önemli bir işlev üstlenmektedir.[32]

1.2.1.3. Afudiyakon (Afudyakno)

Yarım Diyakos anlamına gelir ve İncili Diyakos'un yardımcısıdır.[33]

1.2.1.4. Okuyucu (Koruyo)

Ayin esnasında Kutsal Kitabı okumakla görevlidir.[34]

1.2.1.5. Mürettil (Mzamrono)

Kilise korosu mensubudur. Ayin esnasında duaları okumakla görevlidir.[35]

1.2.2. Papaz

Papaz, ihtiyar, olgun veya bilge anlamına gelmekte; kiliselerde görev yapan ruhbanı tanımlamaktadır. Süryanilikte papaz olabilmek için dini bilgi sahibi olmak, cemaat tarafından kabul edilmek, askerliğini tamamlamış olmak, sadece ruhanilikle ilgilenmek (dünyevi bir işte çalışmamak) ve Süryanice bilmek gerekmektedir.[36]

Papazlığın üst makamı Horiepiskoposluk'tur ve sadece bu unvana sahip ruhbanlar kıyafetlerinde haç takabilme salahiyetine sahiptir. Horiepiskopos, aynı

[32] Saka, *Keniseti es-Suryaniyyetu,* 314.
[33] Zeki Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler* (İstanbul: Zafer Matbaası, 1995), 49.
[34] Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, 49.
[35] Muzaffer İris, *Bütün Yönleriyle Süryaniler* (İstanbul: Kişisel Yayınlar, 2003), 72-73.
[36] Bülbül, *Türkiye'nin Süryanileri*, 87.

zamanda bulunduğu bölgede metropoliti temsil eder.[37] Ancak atama yetkisi bulunmamaktadır.[38]

1.2.3. Episkopos

Latince gözetmen anlamına gelen bu makam hem dini hem de idari sorumlulukları bünyesinde barındırmakta ve kutsal otoritenin temsil edildiği en üst düzey görevlerden biri olarak kabul edilmektedir. Piskopos, cemaatin ruhani lideri sıfatıyla ibadetlerin düzenlenmesi, dini eğitim politikalarının denetlenmesi ve kilise yönetiminin sürdürülmesi gibi görevleri üstlenmektedir. Ayrıca, kilise kanonlarının uygulanmasından sorumlu olan piskopos, ibadetlerin doğru bir şekilde icra edilmesini sağlamakla yükümlüdür.[39]

Süryani Kadim Kilisesi'nde Episkoposluk rütbesi, Papaz ve Diyakos'un bağlı olduğu üst makamı ifade eder. Episkoposluk makamı, görev ve yetkiler açısından üç ana kademeye ayrılmaktadır: Mafiryano (Catlik), Metropolitlik (Matranlık) ve Patriklik. Bu üçlü yapı, kilisenin ruhani ve idari yönetimini koruyan temel bir sistem oluşturmaktadır. Her bir makam, farklı düzeylerdeki sorumlulukları üstlenerek kilisenin kurumsal yapısının ve manevi bütünlüğünün korunmasını sağlamaktadır.[40]

1.2.3.1. Mafiryan (Mafiryano)

Mafiryano, patriklik makamından sonra gelen en yüksek ruhani makam olarak kabul edilmektedir. Geniş bir yetki alanına sahip olan bu makam, Süryani Kilisesi'nin farklı birimlerindeki cemaatler üzerindeki dini otoritesini genişletmek amacıyla tesis edilmiştir. Mafiryano, dini hayatın doğru bir şekilde sürdürülmesinden ve kilise disiplininin korunmasından sorumludur. Ayrıca, piskoposların atanması ve kilise içindeki önemli kararların alınmasında etkin bir rol oynamaktadır. Bu makam,

[37] Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, 7.
[38] Arthur John Maclean, "Syrian Christians", *Encyclopaedia of Religion and Ethics* (Edinburg, 1980), 173.
[39] Osman Ayağ, *Süryaniler ve Din* (İstanbul: Karma Kitaplar, 2014), 92.
[40] Kübra Özdemir, *Süryani Kadim Kilisesinde Din Eğitimi* (Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023), 124-125.

kilisenin ruhani düzeninin korunması açısından kritik bir işlev görmektedir.[41] Katolik Kilisesinin Başpiskoposu mesabesindedir.[42]

1.2.3.2. Metropolitlik (Mitranlık) ve Abraşiye

Abraşiye, metropolitlik bölgesini temsil eden bir terimdir.[43] Metropolitlik, piskoposluk hiyerarşisinde önemli bir ara kademe olarak değerlendirilmektedir. Belirli bir bölgedeki kiliselerden sorumlu olan bu makam, dini ve idari açıdan önemli bir rol üstlenmektedir. Metropolit, görev alanındaki cemaatin ibadet hayatının tanzimi, dini eğitim usullerinin tespit ve icrası ve kilise kanunlarının takip ve tatbiki gibi görevleri yerine getirmektedir. Ayrıca, kilisenin merkezi otoritesi ile yerel cemaatler arasında iletişimi sağlamakla yükümlüdür. Piskoposlar arasında bir rehber vazifesi gören metropolit, dini otoriteyi yerel düzeyde temsil etmektedir.[44]

Süryani Kilisesi'nde metropolit seçimi, tarihsel süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Geçmişte, abraşiye rahipleri arasından üç aday belirlenir ve bu adaylar patrik ile sinodun takdirine sunulurdu. Patrik ve sinod, bu üç aday arasından birini, ilgili abraşiyenin metropoliti olarak atardı. Günümüzde ise bu süreç değişikliğe uğramıştır. Patrik tarafından üç aday belirlenmekte ve sinod, bu adaylar arasından birini metropolit olarak seçmektedir.[45]

1991'de Süryani Kadim Kilisesince kabul edilen Kilise Genel Hükümleri'ne göre, patrik, metropolit seçimi sırasında sinod üyesi olan metropolitlere danışmakla mükelleftir. Sinod da yapılan seçim sonucunda en fazla oyu alan aday, metropolit olarak takdis edilir. Metropolit, sağlık durumu elverdiği ve istifa etmediği sürece,

[41] İsmail Taşpınar - Mustafa Furkan Dinleyici, "İlk Keşiş Papa Gregorius Magnus ve Piskoposluk Makamı Hakkındaki Görüşleri", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 53 (Aralık 2022), 457-480.
[42] Gregory Abü'l Farac, *Abü'l - Farac Tarihi Cilt 1*, çev. Ömer Rıza Doğrul (Türk Tarih Kurumu, 1999), 17.
[43] I. Efrem Barsavm, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi*, çev. Zeki Demir (İstanbul: Resim Ofset, 2005), 498.
[44] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 273-274.
[45] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 273-274.

abraşiyenin başında aktif olarak görev yapar. Ancak yetmiş beş yaşına ulaştığında, zorunlu olarak emekli olmak durumundadır.[46]

Günümüzde Türkiye'de dört Süryani Ortodoks metropolitliği bulunmaktadır. Metropolitlerin isimlerinin başında yer alan Filüksinos unvanı, Grekçe kökenli olup fakirlerin hamisi anlamını taşır.[47]

İstanbul Metropolitliği, merkezi İstanbul'da olup İstanbul ve Ankara bölgelerindeki Süryani Ortodoks cemaatini kapsamaktadır. Metropolitlik görevini Mor Filüksinos Yusuf Çetin yürütmektedir. Aynı zamanda patrik vekilliği görevini de sürdürmektedir.[48]

Mardin Metropolitliği, merkezi Mardin'dedir. Mardin, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya bölgelerindeki Süryani Ortodoks cemaatini kapsamaktadır. Metropolitlik görevini Mor Filüksinos Saliba Özmen yürütmektedir.[49]

Turabdin Metropolitliği, merkezi Midyat'ta bulunmaktadır. Turabdin bölgesi ile İdil ve Nusaybin ilçeleri ve bunlara bağlı köyleri kapsamaktadır. Metropolitlik görevini Mor Filüksinos Timetheos Samuel Aktaş yürütmektedir.[50]

Adıyaman Metropolitliği, merkezi Adıyaman'dadır. Adıyaman ve çevre illerdeki Süryani Ortodoks cemaatini kapsamaktadır. Metropolitlik görevini Mor Filüksinos Ğriğoriyos Melki Ürek yürütmektedir.[51]

1.2.4. Patrik

Patrik, Grekçe patriarches kelimesinden türemiştir. Baba, yönetici, bir kavmin ya da ailenin reisi anlamlarına gelmektedir.[52] Süryani Kadim Kilisesi'nde en üst düzey

[46] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 273.
[47] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 33.
[48] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 32.
[49] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 33.
[50] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 33.
[51] Adıyaman Metropolitliği, "Adıyaman Süryani Kadim Metropolitliği" (Erişim 15 Ocak 2026).
[52] Mahmut Aydın, "Patrik", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2007).

ruhani lideri sıfatıyla görev yapmakta ve kilisenin başında yer almaktadır. Kilise kanunlarının uygulanmasını denetleme, piskoposların atanmasını ve önemli dini kararları onaylama yetkisine sahiptir. Aynı zamanda, Süryani Kadim Kilisesi'ni uluslararası platformlarda temsil eden en üst düzey otorite konumundadır. Patrik unvanı, etnik kökenli bir terim olup cemaat reisi anlamına gelmektedir. Episkoposların ve metropolitlerin üstünde bir rütbedir. Beşinci yüzyılda, patrik unvanı Antakya, Roma ve İskenderiye'deki üç büyük merkezin başkanlarına verilmiştir.[53]

1.2.5. Kilise Bölümleri

Süryani Kilisesi, mimari olarak üç ana bölümden oluşan bir yapıya sahiptir. Bu bölümler; Madbho (Kduşkudşin, Mihrap, Sunak), Gude-Kesturme (Kürsüler bölümü) ve Hayklo (Dua bölümü) olarak adlandırılmaktadır. Her bölüm hem işlevsel hem de sembolik anlamlar taşır ve kilisenin ibadet düzeni bu yapıya göre şekillenir.[54]

Kilisenin doğu kısmında yer alan Madbho, ayinlerin icra edildiği kutsal mekandır. Mihrap, sunak ve mezbah anlamına gelmektedir.[55] Ayrıca İsa Mesih'in mezarını sembolize etmektedir. Sadece ruhanilerin girebildiği bu alanda, İncil Kürsüsü, Makam Kürsüsü, Perde ve Sunak Merdivenleri gibi önemli objeler bulunmaktadır.[56](bk. Resim 6)

Madbho'nun girişinde yer alan Gude-Kesturme, iki kürsüden müteşekkildir. Sol taraftaki kürsü peygamberleri, sağ taraftaki kürsü ise İsa Mesih'in elçilerini temsil etmektedir. Sağ kürsüde ayrıca azizlerin hayatlarının anlatıldığı ayin kitabı Husoyo okunur. Bu nedenle, Bağışlama Kürsüsü olarak da adlandırılmaktadır.[57]

Hayklo ise cemaatin ibadet ettiği dua bölümüdür. Halı ile kaplı olan bu alana ayakkabılar çıkarılarak giriş yapılmaktadır. Kadınlar için, bölümün arka sağ kısmında

[53] Annemarie Schimmel, *Dinler Tarihine Giriş*, ed. Recep Kibar (Külliyat Yayınları, 2016), 244.
[54] Maclean, "Syrian Christians", 173.
[55] Gabriyel Akyüz, *Mardin İli'nin Merkezinde Civar Köylerinde ve İlçelerinde Bulunan Kiliselerin ve Manastırların Tarihi* (Mardin: Mardin Kırklar Kilisesi, 1998), 173.
[56] I. Efrem Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, çev. Samuel Akdemir (İstanbul: Arı Matbaacılık, 1989), 157.
[57] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 156.

özel bir alan ayrılmıştır. Bu alanda kadınlar, başlarını örterek ibadete katılır. Bu bölüm, Süryani litürjisinde cemaatin manevi bir düzen içinde ibadet etmesini temin etmektedir.[58]

1.2.6. İbadet Objeleri

Aşağıda maddeler halinde, Süryani Ortodoks geleneğinde ibadet sırasında kullanılan objeler tanıtılmaktadır. Sunaktan perdeye, kadeh ve siniden örtülere kadar her parça, metinlerde rubriklerle tanımlanan belirli anlara ve jestlere bağlıdır. Terimler Süryanice özgün biçimleri ve yaygın İngilizce karşılıklarıyla birlikte kullanılmıştır. Bölgesel uygulamalarda küçük farklılıklar bulunsa da temel düzen sabittir.

1.2.6.1. Sunak/Madbho

Sunak (madbho), Evharistiya'nın icra edildiği kutsal masa veya zemindir. Üzerine takdis edilecek ekmek ve şarapla birlikte çeşitli kutsal kaplar yerleştirilir. Liturjide perde (sunağı cemaatten ayıran örtü) belirli anlarda açılıp kapatılarak gizemin dereceli biçimde görünür kılınması sağlanır. Diyakos çağrısından ve ilahiden sonra sunağın perdesi çekilir, bu noktada rahip sunak çevresindeki yerini alır ve cemaat sunağa doğru yönelir. Sunakta duruş, yaklaşma ve geri çekilme hareketleri, kase ve siniyle yapılacak takdisin zemininin hazırlanması içindir.[59]

1.2.6.2. İsa'yı Temsil Eden Levha/Teblitho

Süryani Ortodoks geleneğinde teblitho, sunağın merkezine yerleştirilen ve kadeh (koso) ile sininin (fyolo) üzerinde durduğu kutsanmış levhadır. (bk. Resim 7) Çarmıhtaki İsa'yı sembolize etmektedir. Genellikle temiz ve budaksız tahta ya da mermerden yapılır. Yaklaşık yirmi beş-otuz cm boyunda, on-on beş santim eninde ve bir santim kalınlığındadır. Bel hizası yüksekliğinde kduşkudşin'e (mihrab) sabitlenir. Bir kilisede kaç kduşkudşin varsa o kadar teblitho bulunur. Ancak kadeh ve sini tek

[58] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 71.
[59] Anonymous, ܬܟܣܐ ܕܩܘܪܒܐ *Takso d Qurobo* (İndia: St. Ephrem Ecumenical Research Institute - Seeri Publications, 2014), 5.

takımdır ve ayinler çoklu sunaklarda dahi kural olarak ortadaki teblitho üzerinde icra edilir. Aynı teblitho üzerinde bir günde ikinci bir ayin yapılmaz. Bu uygulama İsa'nın haça bir kez gerildiğinden kaynaklanmaktadır. Levha, hem haçın tahtasına sembolik işaret eden bir unsur hem de patrikten alınan kutsama ve izin belgesi niteliği taşıyan kutsal emanet (haç/salibo) olarak kabul edilir.[60]

1.2.6.3. Kase/Koso

Kadeh, şarabın Rab'bin Kanı olarak takdis edildiği ve inananlara dağıtıldığı kutsal kaptır. Ayin düzeninde kadeh, Son Akşam Yemeği'nin somut bir göstergesidir. İsa'nın "alın, için" buyruğunun bugün de yaşayan işaretidir. Kadeh, teblithonun üzerinde bulunur. Rahip kadehi kaldırır ve şükür duasını okur. Kutsal Ruh'un çağrıldığı bölümde (epiklezis) ve kurtuluşa dair hadiselerin anlatıldığı bölümde (anamnezis) kadeh, teblithonun merkezinde durur. Kutsal pay dağıtımı (komünyon) esnasında cemaate kadehten pay verileceği zaman, kadehin ağzı kaşıkla ayin sunumuna hazırlanır. Dağıtımın öncesinde ve sonrasında kadehin ağzı örtülerle özenle korunur.[61]

1.2.6.4. Tepsi/Fyolo

Takdis edilecek ekmeğin yerleştirildiği metal tepsidir. Hazırlıkta rahip, ekmeği kutsar ve tepsiye koyar. Tepsi teblitho üzerinde kadehle birlikte durur. Ayin esnasında, kırma anında ekmek sinide parçalanır, parçacıkların korunması için hareketler yavaş ve dikkatli yapılır. Sonrasında parçacıklar kaybolmasın diye sininin altındaki örtü ve teblitho kontrol edilir.[62]

---

[60] George Shamsi Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful* (ABD: Archdiocese of the Western US, 2011), 30-86.
[61] Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, 9; Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 101-104.
[62] Anonymous, ܬܟܣܐ ܕܩܘܪܒܐ *Takso d Qurobo*, 6-17.

1.2.6.5. Kaşık/Tarvodo

Küçük kaşık, komünyonda kadehteki kutsal gizemlerin müminlere güvenle ulaştırılması için kullanılır. Rahip, sunak basamağına çıkar, kaşığı kadehe daldırarak bir pay alır ve müntesibin ağzına dikkatle bırakır. Her pay verişinde dudak teması olmaması ve kaşığın kadehe iade edilişinde dikkat esastır. Meleklerin bağışlanması için İşaya'nın ağızına dokundurmasının bir benzetmesidir.[63]

1.2.6.6. Mızrakçık/Zarbo

Küçük mızrak/bıçakcık, ayin hazırlığında ekmeğin işaretlenmesi ve kesilmesi için kullanılır. Rahip, ekmeğin ortasını kutsal mühürlere göre işaretler, ardından ayin esnasında gerekli kesikleri açar. Kesme işlemi tepsi üstünde yapılır ki parçalar dağılmasın.[64]

1.2.6.7. Yıldız/Kavkbo

Doğuş anlatısında müneccimlere görünen yıldızı anımsatan sembolik bir öğedir. Kubbe benzeri formdadır. Farklı madenlerden yapılmış örnekleri vardır. Evharistiya için hazırlanmış ekmeğin durduğu sininin üzerine kapatılır. İki yaylı parçadan oluşan metal yıldız, tepsinin üstüne yerleştirilen örtünün çökmesini önler. Rahip, ekmeği tepsiye koyduktan sonra yıldızı tepsi üzerine kurar, ardından küçük örtüyü serer. Bu şekilde örtü ekmeğe temas etmeden durur.[65]

1.2.6.8. Örtüler/Susefe

İki küçük örtü, kadeh ile tepsiyi ayrı ayrı örter. Büyük örtü ise ikisini birlikte kaplar. Sunuların Hazırlanması (Thuyobo/Thulmodo) bölümünde rahip önce küçük örtüleri yerleştirir. Anafora sırasında belli dualar okunurken örtüler kaldırılır, ardından

---

[63] H.H. Ignatius Zakka I Iwas, *Syriac Orthodox Church Trilingual Eucharist Service Book* (İndia: Kottayam: Mor Adai Study Centre, 2008); Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, 10.

[64] Anonymous, ܬܟܣܐ ܕܩܘܪܒܐ *Takso d Qurobo*, 6-17.

[65] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 30.

yeniden serilir. Örtüler hem saygı ve koruma işlevi görür hem de İsa'nın kundak ve/ veya kefenini sembolize eder.[66]

1.2.6.9. Mezbah Örtüsü/Hufoyo

Kare biçimli olup teblithonun üzerine serilerek kadeh ile tepsiden düşmesi muhtemel kutsal ekmek parçacıklarını toplar. Komünyon sonrası rahip, hufoyoyu katlarken üzerinde tanecik kalmamasına dikkat eder ve kalanları tepsiye iade eder.[67]

1.2.6.10. Sünger/Esfugo

Süryani Ortodoks ayin düzeninde Esfugo, Grekçe spóngos (σπόγγος) kökenli bir terimdir. Kurbono/Kominyon sonrası arındırma safhasında kadeh, tepsi ve teblitho üzerindeki kırıntıların toplanması, bu objelerin süngerle silinip kurulanmasında kullanılan sunak gerecidir.[68] Esfugo, günahın izlerini silen ilahi merhamet ve rahmet tahtı imgesiyle ilişkilendirilir. Gerektiğinde rahibin ıslanan parmaklarının kurulanmasında da kullanılır.[69]

1.2.6.11. Yastık/Gomuro

Sunağın üzerinde bulunan küçük bir yastıktır. Sembolik olarak İsa Mesih'in yargı gününde oturacağı adalet/merhamet tahtına işaret eder.[70]

1.2.6.12. Yelpaze/Marvahto

Dairesel formda, metalden yapılmış ve genellikle gümüş kullanılan, orta bölümünde melek betimli, çeperinde küçük çıngıraklar olan, uzun bir değneğe sabitlenmiş litürjik bir yelpazedir.[71] Serafim tasvirli metal yelpazeler, giriş ve yüceliş

[66] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful,*87-92.
[67] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 87-92.
[68] Süryani Ortodoks Başpiskoposluğu Kudüs Kutsal Topraklar, "Süryrani Ortodoks Ayini" (Erişim 26 Eylül 2025).
[69] Aziz Petrus Kilisesi, "Çalışma serisi-Sunak Kapları" (Erişim 26 Eylül 2025).
[70] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet,* 97.
[71] Hans Hollerweger, *Turabdin*, çev. Sevil Gülçur (Linz/Avusturya: Repro-Aelier Hofmüller, 1999), 75.

anlarında hafifçe sallanır. Bunun amacı, meleklerin hizmetinin sembolik ilanıdır. Sunağın iki yanındaki Diyakoslar, bu yelpazeleri ayinde kullanır. Yelpazelerin sallanışına bazen küçük çanlar eşlik eder.[72]

1.2.6.13. Buhur/Basmo

Aromatik bir reçine karışımı olan buhur, buhurdanın kızgın kömürüne kaşıkla bırakılır. Duman yükselirken dua tanrıya yükselen hoş koku diye adlandırılır. Yakılan buhur kutsallığı, buhurun etrafa yayılan güzel kokusu da İsa Mesih'in ilahi öğretisinin günahın kötü kokusunu bastırmasını sembolize eder. Buhur sunağa, İncil'e ve cemaate yöneltilir. Her yönelişte haçvari hareket yapılır.[73]

1.2.6.14. Buhurdan/Firmo

Buhurdanlığın üstteki halka biçimli tutamağı ilahiliğe, küçük kubbesi gök kubbesine gönderme yapar. Aşağı doğru inen üç zincir, Kutsal Üçlüyü simgeler. Her bir zincirdeki üçer küçük çıngırak ise meleklerin dokuz mertebesini hatırlatır. Üst kubbeyi alt hazneye bağlayan dördüncü zincir, gökten inip beden alan Üçlübirliğin ikinci uknumu Mesihe işaret eder. Bu zincirdeki üç çıngırak, Mesih'in Üçlübirlik'le aynı özden olduğunun sembolik ifadesidir. Ateşin konduğu alt tas, ateşi karnında taşıdığı halde yanmayan Bakire Meryem'i temsil eder. Buhurdanlığı taşıyan kişinin kilise içindeki dolaşımı, Mesih'in yeryüzündeki hizmetini ve ardından göğe yükselişini anımsatır. Buhurdanlığı taşıyan görevlinin göğsünde, sol omuzdan gelip sağ koltuk altından geçen ve sırtta birleşen on-on beş santim genişliğindeki kumaş şerit, görev/rütbe nişanıdır, bu parçaya hururo denir. Zincirli buhurdan içinde buhur yakılır ve duman üçer sallanışla sunak, İncil kitabı, rahip, diyakoslar ve cemaat üzerinde gezdirilir. Perde açılmadan önce tütsü ilahileri okunur. Anafora sırasında ve komünyon öncesi/sonrası da buhurlama tekrar eder. Uygulamada diyakos, buhur! diye çağırır, rahip kömüre buhuru bırakır, kapak kapatılır ve buhurdanlığın salınımları başlar.[74]

---

[72] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 158.

[73] Anonymous, ܬܟܣܐ ܕܩܘܪܒܐ *Takso d Qurobo*, 1-5.

[74] Orthodox Wiki "Buhurdanlık" (Erişim 25 Eylül 2025); Demir, *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*, 10-11.

1.2.6.15. Ayin Kitabı/Anafora

Anafora kitabı, kılıfıyla sunağın sağında küçük bir rahle üzerinde durur. Okunmadan önce buhurla onurlandırılır, ardından cemaat öperek saygısını gösterir. Okuma sırasında diyakos "durun sükunetle, İncil dinleyelim!" çağrısını yapar.[75]

1.2.6.16. Haç/Salibo

Ayinlerde kullanılan haç ahşap, gümüş ya da altın olabilir. Malzeme seçimi simgeseldir. Ahşap haç, Mesih'in çarmıha gerildiği ağacı ve günahların bağışını hatırlatır. Gümüş tercih edildiğinde peygamberlerin bildirdiği haberler anımsatılır. Altın ise havarilerin ağzından çıkan sözlü öğretiye işaret eder.[76]

1.2.6.17. Mumlar/Şem'e

Mumlar, giriş ve perde hareketlerine eşlik eder. Diyakoslar iki veya daha fazla mumu taşır. Rahip ışık temalı ilahiler okunurken sunağın iki yanında mumları diker ve yakar. Mumların yakılması talimatı perdenin açılmasına yakın zamanda verilir. Aziz ve meleklerin manevi ışığını sembolize eder.[77]

1.2.6.18. Sunak Perdesi

Süryani geleneğinde ikonostasis (ikonlu duvar) yerine sunağın önünde bir perde bulunur. Perdenin açılıp kapanması, ayindeki gizemin kademeli olarak açıklanmasını simgeler ve bölümler arasındaki geçişi sağlar. Perde açılır komutu verildiğinde giriş ilahileri sona erer. Evharistiya'nın zirve anında perde yeniden kapanır, kutsamanın bitişine doğru tekrar açılır.[78]

---

[75] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 18-29.
[76] Deniz Bayburt, *Türk Tarihi'nde Süryaniler* (Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2009), 273.
[77] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 22-28.
[78] Anonymous, *The Order of the Holy Qurbono of the Syro-Malankara Catholic Church*, 1964, 76.

1.2.6.19. Leğen ve Havlu/Ever

Hazırlık bölümünde rahip, diyakosun tuttuğu küçük ibrikle parmak uçlarını yıkar. Su leğene akar, diyakos havlu uzatır ve rahip parmaklarını kurular. Bu jest, kutsal gizemlere dokunmadan önce içsel arınmayı ve hazırlığı simgeler. Birçok uygulama "suçsuzluğumu göstermek için ellerimi yıkar, sunağının çevresinde dönerim, ya Rab…"[79] sözleri eşliğinde yapılır. Uygulama Süryani geleneğinde hazırlık aşamasının başlarında yer alır.[80]

1.2.6.20. Ziller

Kimi yerlerde yelpazeye veya buhurdan zincirine takılı küçük çanlar, anaforanın zirve anlarını işaret etmek için hafifçe çalınır/sallanır. Kullanım, hazırlık bölümünde törensel hareketleri içinde görülür.[81]

1.2.6.21. Tablo ve Resimler

Süryani Ortodoks mabetlerinde heykel kullanılmaz. İlk dönem Süryani kiliselerinde resim veya tablo kullanımına da izin verilmezdi. Sonraki dönemlerde kabul edilen görseller, düz yüzeyli resim ve tablolardır. Bu resimler, iman öğretimi ve hatırlatma işlevi taşır. Tarihte kilise duvarındaki resim kullanımı sınırlı kalmış ve imgeler çoğu kez Kitabı Mukaddes ve elyazmalarında yoğunlaşmıştır. Günümüzde ibadethanelerde İsa Mesih, Meryem ve aziz tasvirleri kullanılmaktadır.[82] Tablo ve resimler, özel bir takdis duasıyla kutsanarak ibadete dahil edilir. Orta çağ kaynakları, ayin sırasında sunak üzerindeki Kitabı Mukaddes ve haçın yanı sıra Mesih ve aziz tasvirlerinin de bulunduğunu belirtir.[83]

---

[79] *Kitab-ı Mukaddes* (Erişim 13 Aralık 2025), *Mezmurlar 26:6*.
[80] Süryani Ortodoks Başpiskoposluğu Kudüs Kutsal Topraklar, "Süryrani Ortodoks Ayini".
[81] Demircift, *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*, 24-26.
[82] Christine Chaillot, "The Syrian Orthodox Church and The Use Of Images By", *Paroles de l'Orient*, (Ocak 2023).
[83] Benedict Vesa, "Icons and Iconography in The West Syriac Church", *Altarul Reîntregirii* Suplim.1 (2017), 385-399.

1.2.6.22. Şamdan

Süryani Ortodoks geleneğinde şamdan, ibadette Mesih'in varlığına ve vahye işaret eden bir semboldür. Işık imgesi Süryani patristik geleneğinde arınma ve diriliş ümidiyle ilişkilidir.[84] Kutsal Kurbano'nun hazırlık bölümünde rahip, sunağın sağ ve solundaki mumları belirli dualarla yakar.[85] Ana kısımda büyük yükseltme sırasında iki diyakos, yakılı mumlarla sunağın sağ ve solunda durur. Bu iki mum mezardaki iki meleği simgeler.[86] Paskalya bayramı sırasında haç, iki yanan mum eşliğinde koro önüne konur.[87] Nahıre (Işıklar) bayramında ise ibadete sadece mum ışığı eşlik eder ve cemaat ile ruhban ellerinde mum taşır.

1.2.6.23. Asa

Süryani Ortodoks geleneğinde asa ruhani otoriteyi temsil etmektedir. Episkoposu sürüsünü güden çoban olarak resmeden klasik imgeye dayanır. Bu nedenle asa, başkanlık ve ruhani gözetim hizmetinin somut bir işareti olarak kabul edilir.[88] İkonografide tepelik kısmı çoğu kez iki yana kıvrılan iki yılan başıyla, aralarında küçük bir küre ve onun üstünde bir haçla sonlanır. Kimi örneklerde tek yılan başı da kullanılır. Yılan betimi "yılanlar kadar akıllı olun"[89] çağrısıyla ilişkilendirilir. Arka planda Musa ve Harun'un asaları bulunur. Asanın yılana dönüşmesi ve yeniden asaya dönmesi,[90] denizin yarılması[91] gibi kutsal zemine dayanmaktadır. İlk dönemlerde üstü T biçimli haçla sonlanan sade bir tahta asa kullanılken; zamanla tepeliği fildişi ya da madenden, gövdesi ise abanoz gibi kıymetli ağaçtan yapılmış asalar görülmüştür.[92]

---

[84] Sebastian Brock, *The Luminous Eye: The Spiritual World Vision of Saint Ephrem the Syrian* (Kalamazoo, Mich: Liturgical Press, 1992), 38-46.
[85] Süryani Ortodoks "Anaphoralar" (Erişim 30 Eylül 2025).
[86] Süryani Ortodoks "Anaphoralar".
[87] Süryani Ortodoks "Anaphoralar".
[88] Kannanayakal Mani Rajan (Author), *Queen of the Sacraments: A Treatise on the Liturgy of the Holy Mass as Celebrated in the Syrian Orthodox Church* (Los Angeles: St. Mary's Jacobite Syrian Orthodox Church, 1991), 33-35.
[89] Mat. 10:16.
[90] Çık. 4:1-5.
[91] Çık. 14:16.
[92] Kannanayakal Mani Rajan (Author), *Queen of the Sacraments*, 33-34.

1.2.6.24. Tahta Güvercin

Süryani Ortodoks kiliselerinde, çoğunlukla Kutsal Ruh'u simgelemek üzere sunağın tavanına tahtadan oyma güvercinler asılır. Bu ikonografi vaftiz ve murun sakramentleriyle ilişkilendirilir.[93] Uygulamaya somut örnek olarak Mardin Mor Yuhanna Kilisesi ile İstanbul Meryem Ana Kilisesi gösterilebilir.[94] Ayrıca bazı yerlerde motif duvara işlenmektedir. Mardin Mor Yakup Kilisesi'nde Kutsal Ruh'un insanlığa bahşettiği yedi armağana telmihen yedi güvercin yer alır.[95]

1.2.6.25. Asma Dalları

Asma dalı ve üzüm salkımı, Kitabı Mukaddes'teki "ben hakiki asmayım… siz çubuklarsınız" öğretisine dayanarak Mesih'i ve Mesih'te birliği anlatan temel bir semboldür.[96] Bu imgede asmanın gövdesi İsa Mesih'i, dalları ise imanlı topluluğu temsil eder. Bereket ve meyve verme vurgusu Evharistiya çağrışımıyla birleşir. Hristiyan sanatında asma motifi taş, mozaik ve madeni eserlerde yaygın bir süsleme dili haline gelmiş, klasik mirastan esinlenerek yeni anlamlarla kullanılmıştır.[97] Dallarıyla bütün Hristiyanları kucaklayan asmanın Süryani sanatındaki seçkin örneklerinden biri, Mardin Mor Yakup Kilisesi'nde kapı ve iç frizlerde görülen asma-yaprak-salkım kompozisyonlarıdır.[98]

1.2.6.26. Kutsal Sandıklar

Süryani Ortodoks geleneğinde kutsal sandık, azizlerle ilişkilendirilen eşyaların, kutsal yağ kabının ya da bir Kitabı Mukaddes nüshasının güvenle korunduğu kapalı kutudur. Bu anlayışın arka planında, Tanrı'nın halkıyla buluşmasının bir işareti olarak

[93] Canan Seyfelı, "Süryani Kadim Kilisei'nde Murun Sakramenti", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22 (Haziran 2019), 1-11.
[94] Hollerweger, *Turabdin*, 147.
[95] Hollerweger, *Turabdin*, 129; Frank X. Blisard, "The Seven Gifts of the Holy Spirit", *Catholic Answers*.
[96] *Yuhanna 15:1-5* (Erişim 13 Aralık 2025).
[97] Jagoda Meder, "Vine Scroll as a Symbol of the Eucharist in the Floor Mosaics of the Eastern Adriatic", *Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti* 50/1 (Aralık 2007), 221-228.
[98] Elif Keser Kayaalp - Nihat Erdoğan, "The cathedral complex at Nisibis", *Anatolian Studies* 63 (2013), 137-154.

görülen Ahit Sandığı anlatısı yer alır.[99] Erken Hristiyan metinlerinde kutsal kişilere ait eşyaların dokunuşla şifa ve bereket taşıyabildiği de anlatılır.[100]

Günümüzde bu sandıklar pek çok manastır ve kilisede karşımıza çıkmaktadır. İçlerinde bazen azizlere atfedilen kafatası ya da kemik parçaları, bazen de azizin mezarından alınmış bir miktar toprak ve Kudüs'ten getirilen toprak bulunur. İnananlar, bereket ve şifa umuduyla bu sandıkların önünde dua eder, saygının ifadesi olarak öpme ve dokunma gibi pratikler görülür. Sandıkların açılması, ziyarete sunulması ve korunması ruhbanın yetki ve gözetiminde yürütülür. Çoğu kez sunağa yakın bir duvar oyuğunda/rafında ya da kilitli bir dolapta muhafaza edilir. Önemli günlerde ilahiler ve tütsü eşliğinde cemaatin önüne çıkarılır.[101]

Biçim yönünden örneklerin çoğu dikdörtgen ve kapaklıdır. Ahşap gövde üzerine maden kaplama ya da tümüyle maden işçiliğiyle yapılmış sandıklar yaygındır.[102]

Mardin'deki Mor Evgin Manastırı'nda bulunan kutsal sandıkta, Nuh'un Gemisi'nden kaldığına inanılan bir tahta parçasının muhafaza edildiği kaydedilmektedir.[103] Aynı şekilde Mardin Mor Abay Manastırında benzer kutsal eşyaların olduğu aktarılmaktadır.[104]

[99] Çık. 25:10–22.
[100] 2 Kral. 13:21; Elçilerin İşleri 19:11–12.
[101] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 102-103.
[102] Sam'in Koleksiyonu (SAM), "Kutsal Emanet Sandığı" (Erişim 06 Ekim 2025).
[103] Hollerweger, *Turabdin*, 295.
[104] Hollerweger, *Turabdin*, 149.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SÜRYANİ KADİM KİLİSESİ'NDE SLUTHO (NAMAZ)

2.1. SLUTHO

Süryani Ortodoks Kilisesi, ibadet şekilleri açısından Hristiyan mezhepleri arasında kendine özgü bir konumda yer almaktadır. Bu özgünlüğün temelinde, Süryani toplumunun Mezopotamya coğrafyasına uzanan tarihsel kökeni yer almaktadır. Ayrıca Sami diller grubuna mensup Süryanicenin ibadet dili olarak korunması ve yüzyıllar boyunca süreklilik gösteren manastır geleneği, bu özgün yapıyı belirginleştiren başlıca sebepler arasında yer almaktadır.[105]

Süryanice'de Slutho kelimesi, salat kelimesinde olduğu gibi hem dua hem de namaz anlamında kullanılmaktadır.[106] Sözlüklerde salat iki boyutlu biçimde açıklanır. Bir yönüyle rüku ve secde gibi fiili unsurlara işaret eder. Diğer yönüyle dua ve istiğfar boyutunu kapsar.[107] Bu nedenle salat yalnızca sözlü niyazla sınırlı görülmez. Belirli rükünleri, vakti ve düzeni bulunan özel bir ibadet formu olarak kavramsallaştırılır. Ayrıca salatın kök anlamına ilişkin etimolojik açıklamalarda kavramın devamlılık ve süreklilik fikriyle ilişkilendirildiği, farz kılınan ibadete devam etmeyi ifade ettiği ve bu yönüyle sürekliliği emredilen farzlar arasında görüldüğü aktarılır.[108]

Ayrıca salatın kökeninin İbranice Saluta ile irtibatlandırıldığı ifade edilir. Kavramın kimi rivayetlerde Sabiilerin ibadet mekanlarıyla ilişkilendirildiği, Ehl-i Kitap bağlamında ise dua edilen ev anlamında da kullanılabildiği aktarılır.[109]

---

[105] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 105.
[106] Günel, *Türk Süryaniler Tarihi*, 48.
[107] İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab* (Beyrut: Daru Sadr, 1414), 14/464.
[108] İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, 14/465.
[109] İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, 14/466.

Bu çerçevede Saluta'nın Arami lehçelerde namaz gibi ayin şeklindeki dua anlamında kullanıldığına dair değerlendirme, Slutho'nun hem dua hem namaz karşılığıyla yerleşmesini kavramsal olarak temellendirir.[110] Ayrıca salatın ilk dönem kullanımında dua anlamının öne çıktığı, zamanla namazı da karşılayan bir içeriğe kavuşmasıyla, dua–namaz ekseninde bir anlam dönüşümü yaşadığı vurgulanmaktadır.[111]

Süryani geleneğindeki ibadet çeşitleri içinde, İslam'daki uygulamaya en fazla benzerlik gösteren unsur, Slutho olarak adlandırılan namaz ibadetidir. Bu emsal, özellikle düzenli vakitlerde gerçekleştirilmesi açısından dikkat çekicidir. Modern dönemde ise Süryani ibadet pratiği, özellikle Batılı yaşam tarzının etkisiyle ciddi bir dönüşüm geçirmiştir. Bu süreçte, sekülerleşmenin etkisiyle halkın dini uygulamalardan uzaklaşması, ruhban sınıfını ibadetlerin cazibe ve icrasını artırmak amacıyla bazı tavizler vermeye zorlamıştır.[112]

Namaz, Süryani geleneğinde, Tanrı ile insan arasında kurulan doğrudan bir iletişim biçimidir. Bu ibadet aracılığıyla mümin, Tanrı'ya taleplerini iletirken, aynı zamanda O'ndan gelen ilham ve bereketle ruhsal olarak beslenir. Namaz, sadece zor zamanlarda değil, esenlik ve mutluluk anlarında da sürekli yerine getirilmesi gereken bir ibadet olarak kabul edilir. Ruhun gıdası olarak tanımlanır ve erdemlerin temeli, ahlaki gelişimin temel taşı olarak değerlendirilir.[113]

Süryani anlayışında, samimi bir kalp, güçlü bir iman, alçakgönüllülük ve umut, kabul gören bir namazın vazgeçilmez koşullarıdır. Ayrıca, bu ibadet sadece bireysel bir yönelim değil, aynı zamanda toplumsal bir bilinç ve dayanışma aracıdır. Toplu halde gerçekleştirilen kilise ibadetleri, bireysel ibadetlerden daha değerli görülmekte ve dini olduğu kadar sosyal faydalar da üretmektedir. Kilise ibadetine katılımın gerekliliği hem ibadethanenin kutsallığı hem de cemaat ruhunun canlı tutulması açısından önemlidir. Matta İncili'ndeki "Eğer kiliseyi de dinlemek istemezse, o sana

[110] Mesut Okumuş, "Semantik ve Analitik Açıdan Kur'an'da 'Salât' Kavramı", *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/6 (Aralık 2004), 1-30.
[111] Cahit Karaalp, "Salât Kavramanın Semantik Analizi", *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (Haziran 2018), 173-212.
[112] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 105.
[113] Hanna Dolapönü, *Yıl Öğütleri* (İstanbul: Sıralar Matbaası, 1956), 105.

putperest ve vergi mültezimi gibi olsun"[114] ifadesi, bu bağlamda kilise topluluğunun dışına çıkmanın manevi sonuçlarına işaret eder.

Toplu namazın uygulanışında belirli kurallar mevcuttur. Bu kuralların amacı, Tanrı'ya disiplinli ve düzenli bir şekilde yönelmeyi sağlamak, İsa Mesih'in ilahi öğretilerini yaşamak ve bireyler arasında sevgi, saygı ve yardımlaşmayı teşvik etmektir. Süryani patriklerinden İğnatius I. Efrem Barsavm (öl:1957), namazı metaforik bir dille tarif ederken, onun hayatın her alanına temas eden koruyucu ve yapılandırıcı yönüne dikkat çeker: "Kanaatin karakolu, gazabın gemi, buğzun ilacı, evliliğin düzeni..." gibi ifadelerle namazın hem bireysel hem toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini izah eder.[115] Süryani Ortodoks ibadet geleneğinde namaz, manevi bir yükümlülük, ruhsal bir beslenme biçimi ve cemaatle bütünleşmenin vazgeçilmez bir unsuru olarak günümüze kadar gelmiştir.

2.1.1. Süryani Ortodoks Kilisesi'nde Namaz Vakitleri

Süryani Ortodoks Kilisesi'nde günlük ibadet sistemi, günün yirmi dört saatine eşit aralıklarla dağıtılmış yedi vakitlik tertibe dayanmaktadır. Bu düzen, bireysel ya da cemaatle birlikte uygulanabilir ve her vakit belirli bir teolojik anlam taşır. Namazlar doğuya yönelerek, kıyam, kıraat, eğilme ve secde gibi temel unsurlar eşliğinde icra edilir. Günün ilk ibadeti olarak akşam duası kabul edilir ve liturjik döngü bu doğrultuda şekillenir.[116]

Süryani Ortodoks geleneğinde, kilisenin kurulduğu ilk dönemlerden itibaren günlük ibadet düzeni "Günde yedi kez seni överim" prensibi esas alınarak şekillenmiştir.[117] Bu doğrultuda, ibadetler yedi vakte taksim edilmiştir:

1. Akşam Duası - Slutho dRamsho
2. Yatmadan Önceki Dua - Slutho dSutorö
3. Gece Yarısı Duası - Slutho dFelge dLeylo

[114] Mat. 18:17.
[115] Dolapönü, *Yıl Öğütleri*, 167-168.
[116] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 110.
[117] Mez. 119:164.

4. Sabah Duası - Slutho dṢafro
5. Öğleden Önceki Dua - Slutho Datloth Şoin
6. Öğle Duası - Slutho dFelge dYavmo
7. Öğleden Sonraki Dua - Slutho Datşaşoin[118]

Bu vakitler kimi yorumlara göre iki gruba ayrılmıştır. Sabah duası çatısı altında gece yarısı, sabah, kuşluk ve öğle; akşam duası başlığı altında ise ikindi, akşam ve yatsı duaları yer almaktadır.[119] Ayrıca bazı kaynaklar, bu yedi vaktin dördünü farz, üçünü ise nafile olarak nitelendirmiştir. Farz kabul edilen namazlar genellikle cemaatle kilisede kılınırken, nafile olanlar ferdi olarak uygun mekanlarda eda edilebilir.[120]

Her bir vaktin sembolik anlamları bulunmaktadır. Akşam namazı, insanın günün yorgunluğunu geride bırakıp dinlenmeye yöneldiği anı kutsar. Yatsı namazı (yatmadan önceki dua/Slutho dFelge dLeylo), gece karanlığında akla gelebilecek zararlı düşüncelerden korunma niyetiyle yapılır. Gece yarısı namazı, İsa Mesih'in çarmıha gerilmeden önceki gece, yaptığı dualara atıfla, kişinin kötülüklerden korunması arzusunu yansıtır. Sabah namazı, aydınlığa kavuşmanın bir şükrü olarak kabul edilir. Kuşluk vaktindeki (öğleden önceki dua/Slutho Datloth Şoin) namaz, İsa Mesih'in çile ve yargılanma sürecinin hatırlanmasına vesile olurken, öğle namazı ise çarmıha geriliş anını temsil eder. İkindi namazı (öğleden sonraki dua/Slutho Datşaşoin), Mesih'in vefat saatini ve bu olayın kurtarıcı niteliğini anma gayesi taşır.[121]

Bu ibadet sistemine bağlı olarak Süryani Ortodoks geleneğinde namaz yalnızca bir secde eylemi değil, dua turlarından/rekatlarından oluşan bir yapıdır. Günlük slutho dizisi on beş ayrı rekattan meydana gelir. Sabah namazlarında on rekat, akşam namazlarında beş rekat yer alır. Bu rekatlar içerisinde Haleluya, Takdis Duası, Rabbani Dua, Mor Severiyos (öl: 538) ilahileri, İnanç Yasası ve Bakire Meryem'e Selam Duaları gibi unsurlar bulunur. Gece yarısı duası ise dört rekattan oluşur ve bu dualar genellikle cemaatle birlikte icra edilse de bireysel olarak da kaza edilebilir.[122]

---

[118] Fetros Gülçe, "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme" (Görüşmeci: Mahmut Ramazan Battal, Yazılı Soru-Cevap, Görüşme 3 Haziran 2025).
[119] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 37.
[120] Günay Tümer - Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi* (Ocak Yayınları, 2002), 165.
[121] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 34-35.
[122] Tezokur, "Süryanilerde Namaz", 313.

2.1.2. Günümüz Süryanilerinde Namaz Vakitleri

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren, özellikle şehirleşmenin hız kazandığı bölge ve diaspora topluluklarında ibadet vakit sayılarında bir değişim gözlemlenmiştir. Yüzyılın son çeyreğinde bu eğilim daha da belirginleşmiş ve yedi vakitlik namaz düzeni, seküler kesimde sabah, öğle ve akşam olmak üzere üç vakte, hatta günümüzde bazı yerlerde sadece sabah ve akşam vakitlerine indirgenmiştir. Bu durum, kilise mensupları tarafından modern hayat düzeninin egemen oluşu ve bireylerin gün içinde bu vakitlere riayet edememesi ile açıklanmaktadır. Buna karşın, ruhani sınıf ibadet düzenine sadık kalmakta ve yedi vakit namaz pratiğini sürdürmektedir.[123]

2.1.3. Namaz Öncesi Hazırlık

Slutho esnasında kişinin hem ruhen hem bedenen temiz olması gerekmektedir. Süryanilikte, İslamiyet'tekine benzer namaz öncesi bir abdest alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bununla birlikte, slutho yalnızca fiziksel temizliği değil, zihinsel ve manevi arınmayı hedefler.[124] Namazın edası, İslam'daki gibi bedensel koşullara değil, manevi niteliklere bağlanır. Buna göre kişinin sarsılmaz bir imana sahip olması, Allah'a derin bir saygı duyması, gönlünde alçakgönüllülüğü taşıması ve duru, temiz bir düşünceye yönelmesi gerekir.[125]

İbadet yerine gelen kişinin ilk yapması gereken haç çıkarmaktır. Hemen ardından "Allah'ım! Mabedine giriyorum. Yüce makamının önünde secde kılıyorum" duası okunur.[126]

[123] Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 86.
[124] Gülçe, "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme" (Görüşme 3 Haziran 2025).
[125] Hanna Dolapönü, *Türk Süryani Kadim Kilisesinin Mesihsal Öğretimi* (Mardin: Hikmet Basımevi, 1952), 10; Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 86.
[126] Süryaniler "Süryanilerde Namaz Benzeri Uygulama" (Erişim 15 Ocak 2026).

2.1.3.1. Mum Yakma

Namaz kılmak üzere kiliseye gelen bir Süryani bu pratiği gerçekleştirerek Tanrı'nın nuruna iştirakini hedefler.[127]

2.1.3.2 Buhur Yakma

Süryani kiliselerinde namaz öncesinde buhur yakılarak kötüye ait düşüncelerin uzaklaşacağı amaçlanır.[128]

2.1.3.3. Haç Çıkarma

Hristiyanlık tarihinde haç, sadece ikonografik bir sembol değil, aynı zamanda teolojik muhtevalı bir ibadet objesi olarak kabul edilmektedir. Haç, özellikle İsa Mesih'in çarmıha gerilerek insanlık adına gerçekleştirdiği ebedi fedakarlığın bir sembolü olmasıyla öne çıkar. Bu yönüyle haç, Süryani geleneği başta olmak üzere tüm Hristiyan mezheplerinde, iman, sadakat ve Tanrı sevgisinin simgesel bir ifadesidir.[129]

Haç sembolü, maddi yönünden ziyade taşıdığı anlam dolayısıyla kutsaldır. Onu taşımak ya da öpmek, altın ya da gümüş gibi değerli madenlere tazim anlamına gelmez. İsa Mesih'in kurtarıcı fedakarlığına duyulan minnettarlığın ve derin takdirin ifadesidir. Haçın önünde eğilmek ise, nesnenin kendisine değil, onun temsil ettiği Mesih'e yönelmiş bir teslimiyet ve saygıdır. Bu anlayışa göre, haç, Tanrı'nın sevgisini ve kurtuluş mesajını somutlaştıran bir simge olarak değerlendirilir.[130]

Yeni Ahit'te, haçın teolojik anlamına ilişkin açık ifadeler yer alır. Pavlus, haçın kurtuluşla ilişkisini şu şekilde açıklar: "Haç kelimesi helak olanlara akılsızlıktır; fakat biz kurtulanlara Allah'ın hikmet ve kudretidir."[131] Aynı bağlamda Galatyalılar'a mektubunda Pavlus, haçla övünmeyi bir iman beyanı olarak sunar. "Bana gelince, İsa

[127] Gülçe, "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme" (Görüşme 3 Haziran 2025).
[128] Gülçe, "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme" (Görüşme 3 Haziran 2025).
[129] Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 87.
[130] Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 87.
[131] 1.Kor. 1:18.

Mesih'in çarmıhından başka bir şeyle asla övünmem. O'nun çarmıhı aracılığıyla dünya benim için ölüdür, ben de dünya için."[132]

İbadet pratiğinde haç çıkarma ritüeli, Süryaniler arasında yaygın bir bedensel ifade biçimidir. Dua sırasında sağ elin işaret parmağı ya da üç parmağın birleştirilmesiyle önce alna, sonra göğse, ardından sağ ve sol omuzlara ve tekrar göğse dokunularak haç işareti yapılır. Haç [133]

Haçın ibadetteki yeri sadece geçmişteki kurtuluşu anmakla sınırlı değildir. Hristiyan eskatolojisinde haç, Mesih'in ikinci gelişinde ona sadakatle bağlı kalanların yüceltilmesinin bir teminatı olarak kabul edilir. Haç işareti, Hristiyanlıkta yalnızca sembolik bir jest değil, aynı zamanda Mesih'e bağlılığın, Tanrı'nın sevgisinin ve kurtuluşun bedensel ve ruhsal ifadesidir. Onun önünde eğilmek, maddi forma değil, ilahi kurtuluşa yönelmiş bir saygı, iman ve sadakatin sembolüdür.[134]

2.1.3.4 Kıble Yönü

Süryani Ortodoks Kilisesinde ibadet doğuya dönülerek yapılır. Bu, geleneğin temel ilkesidir. Dua ederken yüz doğuya çevrilir ve kiliseler çoğunlukla doğu eksenine göre inşa edilir.[135](bk. Resim 5)

Kutsal metinlerde doğu temasının onurlandırılması bu uygulamayı destekler. "Gün doğusundan beni adımla çağıran biri."[136] "Onun için, doğuda yaşayanlar Rabbi yüceltin."[137] "Doğuda O'nun yıldızını gördük ve O'na tapınmaya geldik."[138] "Bundan sonra adam beni tapınağın doğuya bakan dış kapısına geri getirdi. Kapı kapalıydı."[139]

Ayrıca Aden Cenneti'nin doğuda tasvir edilmesi, insanın ilk mutluluğunu özleyişini doğuya yönelerek dile getirmesine anlam katar. Bu hatırlama, mimariye de

[132] Gal. 6:14.
[133] Tezokur, "Süryanilerde Namaz", 312.
[134] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 112-115.
[135] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 49.
[136] Yeş. 41:25.
[137] Yeş. 24:15.
[138] Mat. 2:1-2.
[139] Hez. 44:1.

yansımıştır. İlk örneklerden itibaren kiliseler doğuya bakacak şekilde inşa edilmiştir.[140]

Dua sırasında belli bir yöne dönmek pek çok dinde ortaktır. Sabiiler kuzeye, Müslümanlar Kabe'ye yönelir. Teolojik sembolizm, Kutsal Kitap'taki doğu vurguları ve elçisel geleneğin sürekliliği bu yönelişi besler. Bu nedenle Süryani Ortodoks Kilisesinin kıblesi doğudur.[141]

2.1.4. İbadet Dili

Süryani Ortodoks Kilisesi'nin resmi ibadet dili, ilk Hıristiyanlık döneminin dil mirasını taşıyan Aramice ailesine mensup Süryanicedir. Ancak cemaatin ibadetlere katılımını kolaylaştırmak amacıyla yerel dillerde kullanılmaktadır.[142] Bu duruma en açık örnek, Hanna Dolaponü'nün 1952'de Mardin'de yayımlanan 'Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabıdır' adlı eseridir. Bu yayında Hanna Dolapönü, Süryanice bilmeyen neslin namaz kılarken kullanması için ana duaları Türkçeye tercüme etmiştir.[143]

Slutho'nun sabit ve değişmez kısımları Süryanice olarak icra edilirken, cemaatin duaları daha iyi anlaması ve ibadete iştirakını kolaylaştırmak için bazı kısımlar mahalli dille gerçekleştirilir.[144]

2.2. GÜNLÜK NAMAZLAR

2.2.1. Akşam Namazı/Slutho dRamsho

Kilise ibadet düzeni büyük ölçüde kameri takvime dayandığından litürjik gün akşamla başlar. Bu sebeple günün ilk ibadeti akşam namazıdır.[145] Akşam ibadeti altı

[140] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 50.
[141] Tezokur, "Süryanilerde Namaz", 318.
[142] Gülçe, "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme" (Görüşme 3 Haziran 2025).
[143] Hanna Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı* (Mardin: Hikmet Basımevi, 1952), 2,3.
[144] Günel, *Türk Süryaniler Tarihi*, 325.
[145] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 35.

rekattan oluşur ve her birime gelenekte Tış'mişto adı verilir. Tış'mişto; rekat, tur, vakfe, fasıl, dilim anlamlarına gelmektedir.[146] Kırsal yerleşimlerde teamül uyarınca güneş batarken eda edilir. Büyük şehirlerde ise sabit olarak saat 17.00'de cemaatle icra olunur.[147]

Akşam Namazının Birinci Rekatı

İcra, yüzün güneşin doğduğu yöne (doğuya) çevrilmesiyle ve zihnin dünyevi meşguliyetlerden sıyrılmasıyla başlar. Ayakta, derin bir saygıyla haç çıkarılır ve Kutsal Üçlük Duası okunur: "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına, gerçek bir Allah. Amin."[148] (bk. Resim 1 ve Resim 4)

Bunu Tahmid Duası izler: "Kuddus, Kuddus, Kuddus, kuvvetli Rab Allah ki, yer ve gökler O'nun celaliyle doludur. Rabbin adıyla gelmiş ve gelecek olan mübarek olsun. En yücelerdekine hamd olsun."[149]

Ardından Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. "Ey Tanrı Kuddus, ey Kuvvetli Kuddus, ey bizim için haça gerilen ölmeyen Kuddus, bize merhamet eyle."[150] Bu esnada haç çıkarılır. Paskalya'dan Pentekost'a uzanan elli günlük dönem dışındaki günlerde, bu duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. (bk. Resim 2) Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[151] (bk. Resim 3)

Takdis Duasının ardından kıyamda Temcid Duası okunur: "Ey Rabbimiz! ibadetlerimizi, namazlarımızı kabul, bize şefkat ve merhamet eyle. Mecd sana, ey Tanrı; mecd sana, ey Yaratıcı; mecd sana, günahkar kullarına merhamet eden Mesih Kral."[152]

---

[146] İstanbul Süryani Kadim Ruhani Kurulu, *Süryani Kadim Namaz ve Ayin Kitabı* (İstanbul: Numune Basım, 1986), 11; Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 117.
[147] Saka, *Keniseti es-Suryaniyyetu*, 308; Akdemir, *Dini Kurallarımız*, 93.
[148] Zeki Demir (ed.), *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri* (İstanbul: Anadolu Ofset, 2010), 117.
[149] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 117; Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4.
[150] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 117.
[151] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 117.
[152] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 117.

Birinci rekat, Rabbani Dua ile tamamlanır: "Ey göklerde olan Babamız, adın kutlu olsun; melekutun gelsin; gökte olduğu gibi yerde de senin isteğin olsun; gerekli ekmeğimizi bize bugün ver; ve suçlularımıza bağışladığımız gibi bizim suçlarımızı da bağışla; ve bizi denece sokma; ancak bizi kötüden kurtar. Çünkü melekut, kudret ve izzet sonsuz olarak senindir amin."[153]

Akşam Namazının İkinci Rekatı

İkinci rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[154]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak ikinci rekat tamamlanmış olur.[155]

Akşam Namazının Üçüncü Rekatı

Üçüncü rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[156]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak üçüncü rekat tamamlanmış olur.[157]

---

[153] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 117-118.
[154] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 118.
[155] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 119.
[156] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 119.
[157] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 120.

Akşam Namazının Dördüncü Rekatı

Dördüncü rekat, Teşbuhto (Meleklerin Tesbihi) ile açılır; ardından dualar aşağıda belirtilen sırayla okunur. Bu dua, İskenderiyeli Büyük Athanasius (öl: 373) tarafından kaleme alınmış, Urfa Episkoposu ve şair Mor Pavlus (öl: 200) tarafından Süryaniceye çevrilmiştir.[158]

"Yücelerde Allah'a hamd, yeryüzünde selamet, insanlara umut ve kıvanç. Her şeye gücü yeten, yaratıcı Semavi Peder seni kutlu kabul ediyoruz. Sana tapınıyoruz. Büyüklük ve yüceliğine sonsuz hamdler sunuyoruz. Biricik İsa Mesih, Rabbimiz ve Kutsal Ruhu, tüm dünyanın günahını kaldıran Semavi Peder'in sözcüsü ve sevgili oğlu, bize kulak ver ve dualarımızı kabul eyle. Pederinin sağında oturan ve günahları bağışlayan, bize acı ve merhamet eyle. Kutsallık sadece senin ve yüce ruhunundur. Ey Peder Allah'ın ışığı, hayat boyu ve her an seni kutlu kabul eder, sonsuza kadar yaşayacak kutsal adına şükürler sunuyoruz. Atalarımızın Rabbi ve Allah'ı, esas mutluluk senindir ve yalnız sana hamdler yakışır. Bundan böyle yücelik ve övgüler yalnız sana, biricik oğluna ve Kutsal Ruhu'na sunulur. Ey hakikatin Pederi yüce Allah, sonsuza kadar sana şükürler olsun, amin."[159]

Ardından İsa Mesih Duası okunur:

"Rabbimiz İsa Mesih, merhamet kapını, yüzümüze kapatma ya Rab. Günahkar olduğumuzu itiraf ediyoruz. Bize merhamet eyle. Sevgin seni yerinden yanımıza indirdi ya Rab. Ölümünle, ölümümüz iptal edildi. Bize merhamet eyle."[160]

Duanın ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak dördüncü rekat tamamlanmış olur.[161]

[158] Barsavm, *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*, 66.
[159] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 122.
[160] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 119.
[161] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 120.

Akşam Namazının Beşinci Rekatı

Beşinci rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[162]

Duanın ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak beşinci rekat tamamlanmış olur.[163]

Akşam Namazının Altıncı Rekatı

Ayakta Doksan Birinci ve Yüz Yirmi Birinci Mezmur okunarak rekata başlanır:

Yüceler Yücesi'nin barınağında oturan,
Her Şeye Gücü Yeten'in gölgesinde barınır.
"O benim sığınağım, kalemdir" derim Rab için,
"Tanrım'dır, O'na güvenirim."
Çünkü O seni avcı tuzağından,
Ölümcül hastalıktan kurtarır.
Seni kanatlarının altına alır,
Onların altına sığınırsın.
O'nun sadakati senin kalkanın, siperin olur.
Ne gecenin dehşetinden korkarsın,
Ne gündüz uçan oktan,
Ne karanlıkta dolaşan hastalıktan,
Ne de öğleyin yok eden kırgından.
Yanında bin kişi,
Sağında on bin kişi kırılsa bile,
Sana dokunmaz.
Sen yalnız kendi gözlerinle seyredecek,

[162] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 120.
[163] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 120.

Kötülerin cezasını göreceksin.
Sen Rab'bi kendine sığınak,
Yüceler Yücesi'ni konut edindiğin için,
Başına kötülük gelmeyecek,
Çadırına felaket yaklaşmayacak.
Çünkü Tanrı meleklerine buyruk verecek,
Gideceğin her yerde seni korusunlar diye.
Elleri üzerinde taşıyacaklar seni,
Ayağın bir taşa çarpmasın diye.
Aslanın, kobranın üzerine basıp geçeceksin,
Genç aslanı, yılanı çiğneyeceksin.
"Beni sevdiği için
Onu kurtaracağım" diyor Rab,
"Beni iyi tanıdığı için
Ona kale olacağım.
Bana seslenince onu yanıtlayacağım,
Sıkıntıda onun yanında olacağım,
Kurtarıp yücelteceğim onu.
Onu uzun ömürle doyuracak,
Ona kurtarışımı göstereceğim."[164]

Doksan Birinci Mezmur bitince, ona eklenen Yüz Yirmi Birinci Mezmur tilavet edilir.

"Gözlerimi dağlara kaldırıyorum,
Nereden yardım gelecek?
Yeri göğü yaratan
Rab'den gelecek yardım.
O ayaklarının kaymasına izin vermez,
Seni koruyan uyuklamaz.
İsrail'in koruyucusu ne uyur ne uyuklar.

[164] Mez. 91.

Senin koruyucun Rab'dir,
O sağ yanında sana gölgedir.
Gündüz güneş,
Gece ay sana zarar vermez.
Rab her kötülükten seni korur,
Esirger canını.
Şimdiden sonsuza dek
Rab koruyacak gidişini, gelişini."[165]

Mor Severiyos'un İlahisi:

"Yüce'nin barınağında oturan, merhametinin kanatları gölgesi altında bizi barındır. Ya Rab bize merhamet eyle. Her şeyi duyan, merhametinle kullarının dileklerini duy. Kurtarıcımız Mesih, bize huzur dolu bir akşam ve doğruluk içinde bir gece ver. Zira sen yüce kralsın. Ve gözlerimiz sana dikilmiştir. Borçlarımızı ve günahlarımızı bağışla, bu yaşamda ve gelecek olanda bize merhamet eyle. Ya Rab, merhametin bizi örtsün, inayetin bize kalkan olsun ve haçın bizi Kötü'den ve onun güçlerinden korusun. Yaşamımızın bütün günlerinde sağ kolun üzerimizde olsun ve esenliğin aramızda hüküm sürsün. Seni doğuran Meryemana ve tüm azizlerinin dualarıyla, sana yakaran canlara umut ve kurtuluş eyle. Borçlarımı bağışla ve bana merhamet eyle ey Allah."[166]

"Kutludur Rabb'in İzzeti, ezelden ebede dek.
Kutludur Rabb'in İzzeti, ezelden ebede dek.
Kutludur Rabb'in İzzeti, ezelden ebede dek."[167]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

Kutsal Üçlük Duası okunur.[168]

[165] Mez. 121.
[166] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 121-122.
[167] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 122.
[168] Zeki Demir (ed.), *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri* (İstanbul: Anadolu Ofset, 2010), 122.

Ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[169]

Devamında İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir:

"Yer ve göğü, görünen ve görünmeyen tüm varlıkların yaratanı, her şeye kadir tek Allah'a inanıyoruz. Bütün asırlardan önce, Allah'tan doğmuş Allah'ın Biricik Oğlu Rab İsa Mesih'e inanıyoruz. O ki nurdan nur, gerçek Allah'tan gerçek Allah'tır. Doğmuş ama Yaratılmış olmayıp Baba ile aynı özdendir. Ve her şey O'nun vasıtası ile olmuştur. Biz insanlar için ve kurtuluşumuz için Gökten inmiş, Kutsal Ruh'tan vucut bulmuş ve Bakire Meryem Ana'dan doğmuştur. Pontus Pilatus günlerinde bizim için acı çekmiş, haça gerilmiş, gömülmüş ve üç gün sonra dirilip göğe yücelmiştir. O Baba'nın sağında oturmaktadır. Dirileri ve ölüleri yargılamak için büyük onurla tekrar gelecek ve O'nun Egemenliği son bulmayacaktır. Baba'dan gelen, Baba ve Oğulla beraber tapınılan diriltici hayat kaynağı Kutsal Ruh'a inanıyoruz. O ki, Peygamberler ve Elçiler vasıtası ile kutsal, evrensel ve elçisel tek bir Kilise'ye muhatap olmuştur. Günahların bağışlanması için tek bir vaftizi kabul ediyoruz. Ölülerin dirilişini ve gelecek yaşamdaki yeni ebedi hayatı bekliyoruz."[170]

Akşam namazının sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur:

"Selam Sana

Selam sana ey Tanrı'nın lütfuna erişen Bakire Meryem, Rab seninledir. Sen kadınların en mutlusun ve karnındaki Rabbimiz İsa mutludur. Ey Tanrı'nın validesi azize Meryem. Değersiz olan bizler için şu anda ve geçinme anımızda dua et. Amin"[171] ve böylece namaz tamamlanmış olur.

[169] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 122.
[170] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 123.
[171] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 123.

2.2.2. Yatsı Namazı/Slutho dSutoro

İki rekattan müteşekkil yatsı namazı, Sutoro (Settar) namazı olarak da adlandırılır.[172]

Yatsı Namazının Birinci Rekatı

Namaza duran kişi öncelikle doğuya yönelir ve Kutsal Üçlük Duasını okur.[173] Akabinde Tahmid Duası okunur.[174]

Ardından Takdis Duası üçlü uknumuyla icra edilir.[175] Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve haç çıkarma fiili her tekrarda yinelenir.[176]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[177]

Yatsı Namazının İkinci Rekatı

Ayakta Doksan Birinci ve Yüz Yirmi Birinci Mezmur okunarak rekata başlanır.[178] Hemen ardından Mor Severiyos'un İlahisi okunur.[179]

İlahiden sonra Rabb'in İzzeti Duası okunur.[180]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

---

[172] Saka, *Keniseti es-Suryaniyyetu*, 308.
[173] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 124.
[174] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 124.
[175] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 124.
[176] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 124.
[177] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 124-125.
[178] Mez. 91; Mez.121.
[179] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 126.
[180] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 126.

Kutsal Üçlük Duası okunur[181] ve ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[182]

Akabinde İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[183]

Yatsı namazının sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[184]

2.2.3. Gece Yarısı Namazı/Slutho dFelge dLeylo

Uykudan uyanıp eda edilmesi yönüyle Müslümanların teheccüd namazına benzerlik göstermektedir. Dört rekattan oluşur.

Gece Yarısı Namazının Birinci Rekatı

Doğuya yönelir ve Kutsal Üçlük Duası okunur.[185] Akabinde Tahmid Duası okunur.[186]

Ardından Takdis Duası üçlü uknumuyla icra edilir.[187] Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[188]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[189]

---

[181] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 127.
[182] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 127.
[183] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 127-128.
[184] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 128.
[185] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 129.
[186] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 129.
[187] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 129.
[188] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 129.
[189] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 129-130.

Gece Yarısı Namazının İkinci Rekatı

İkinci rekatta Rabb'in İzzeti Duası okunur.[190]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

Kutsal Üçlük Duası okunur[191] ve ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[192]

Gece Yarısı Namazının Üçüncü Rekatı

Üçüncü rekatta Rabb'in İzzeti Duası okunur.[193]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

Kutsal Üçlük Duası okunur[194] ve ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[195]

Gece Yarısı Namazının Dördüncü Rekatı

Dördüncü rekata Hamd ve Şükür Duası okunarak başlanır.[196] Ardından İsa Mesih Duası okunur.[197]

Ardından Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[198]

---

[190] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 130.
[191] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 130.
[192] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 130.
[193] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 130.
[194] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 130.
[195] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 131.
[196] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 131-132.
[197] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 132.
[198] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 132.

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[199]

Devamında İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[200]

Namazın sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[201]

2.2.4. Sabah Namazı/Slutho dŞafro

Sabah namazı on rekattır. Güneş doğarken eda edilir.[202]

Sabah Namazının Birinci Rekatı

Doğuya yönelir ve Kutsal Üçlük Duası okunur.[203] Arkasından Tahmid Duası okunur.[204]

Ardından Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[205]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[206]

---

[199] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 132-133.
[200] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 133.
[201] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 133.
[202] İstanbul Süryani Kadim Ruhani Kurulu, *Süryani Kadim Namaz ve Ayin Kitabı*, 12-13; Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 131.
[203] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 134.
[204] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 134.
[205] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 134.
[206] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 134-135.

Sabah Namazının İkinci Rekatı

İkinci rekatta Rabb'in İzzeti Duası okunur.[207]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

Kutsal Üçlük Duası okunur[208] ve ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[209]

Sabah Namazının Üçüncü Rekatı

Üçüncü rekatta Rabb'in İzzeti Duası okunur.[210]
(Bu bölüm okunurken her dua başında haç çıkarılır ve sonunda secdeye varılır.)

Kutsal Üçlük Duası okunur[211] ve ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[212]

Sabah Namazının Dördüncü Rekatı

Dördüncü rekata Hamd ve Şükür Duası okunarak başlanır.[213] Ardından İsa Mesih Duası okunur.[214]

Ardından Takdis Duası üçlü uknumuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[215]

---

[207] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 135.
[208] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 135.
[209] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 135.
[210] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 135.
[211] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 136.
[212] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 136.
[213] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 136-137.
[214] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 137.
[215] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 138.

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[216]

Sabah Namazının Beşinci Rekatı

Beşinci rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[217]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak beşinci rekat tamamlanmış olur.[218]

Sabah Namazının Altıncı Rekatı

Altıncı rekata Sabah Şükür Duası ile başlanır ve sırasıyla aşağıdaki dualar okunur:

"Ya Rab, sana şükretmek,
Ey Yüceler Yücesi, adını ilahilerle övmek,
Sabah sevgini,
Gece sadakatini,
On telli sazla, çenk ve lirle duyurmak ne güzel!"[219]

"…Ya Rab, sabahleyin hazırlandım, yüksek huzurunda duruyorum. Yalvarışlarımı duy. Ya Rab, toplumuna acı ve hepimizin hata ve kusurlarını bağışla. Aziz Allah'ımız, sağ elinle bize dokun ve kutsal adın için bize şifa ver. Amin."[220]

---

[216] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 138.
[217] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 138.
[218] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 138.
[219] *Mezmurlar 92:1-3* (Erişim 11 Aralık 2025).
[220] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 133.

Ardından Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[221]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[222]

Sabah Namazının Yedinci Rekatı

Yedinci rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[223]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak yedinci rekat tamamlanmış olur.[224]

Sabah Namazının Sekizinci Rekatı

Sekizinci rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[225]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak sekizinci rekat tamamlanmış olur.[226]

---

[221] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 139.
[222] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 139.
[223] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 139.
[224] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 140.
[225] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 140.
[226] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 140-141.

Sabah Namazının Dokuzuncu Rekatı

Dokuzuncu rekatın başında Takdis Duası okunur. Bu esnada haç çıkarılır. Duanın son cümlesi söylenirken secdeye varılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[227]

Takdis Duasının ardından, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak dokuzuncu rekat tamamlanmış olur.[228]

Sabah Namazının Onuncu Rekatı

Slutho Emo (Meryem Ana Duası) ile başlanır:

"Meryem Ana ve tüm azizlerin dualarıyla Semavi Peder'in Sözcüsü ve Biricik Oğluna övgüler olsun. O ki, varlığıyla ölmez iken, insanların kurtuluşu ve mutluluğu için kendi isteğiyle ölümü kabul etti. Kutsal ve pak Meryem Ana'dan doğdu. Bizim için yaptığı büyük fedakarlığıyla ölümden kurtardı. Ulu Pederi ve Kutsal Ruhu ile eşit tapınılan İsa Mesihimiz bize acı ve merhamet eyle."[229]

Ardından Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[230]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[231]

Akabinde İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[232]

---

[227] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 141.
[228] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 141.
[229] Durak, *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*, 134.
[230] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 142.
[231] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 142.
[232] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 142-143.

Namazın sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[233]

2.2.5. Kuşluk Namazı/Slutho dAtloth Şoin

Kuşluk namazı, saat 09.00 civarında eda edildiğinden 'Saat Dokuz Namazı' ya da 'Dokuzuncu Saat Namazı' diye anılır. İki rekattan oluşur.

Kuşluk Namazının Birinci Rekatı

Doğuya yönelir ve Kutsal Üçlük Duası okunur.[234] Takiben Tahmid Duası okunur.[235]

Ardından Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[236]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[237]

Kuşluk Namazının İkinci Rekatı

Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[238]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[239]

---

[233] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 143.
[234] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 144.
[235] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 144.
[236] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 144.
[237] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 144-145.
[238] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 145.
[239] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 145.

Takiben İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[240]

Namazın sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[241]

2.2.6. Öğle Namazı/Slutho dFelge dYavmo

Saat 12.00 civarında, güneş tam tepede iken kılındığı için On İkinci Saat Namazı da denir. Namaz rekattan ibarettir.

Öğle Namazının Birinci Rekatı

Doğuya yönelinir ve Kutsal Üçlük Duası okunur.[242] Takiben Tahmid Duası okunur.[243]

Ardından Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[244]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[245]

Öğle Namazının İkinci Rekatı

Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[246]

---

[240] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 145-146.
[241] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 146.
[242] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 147.
[243] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 147.
[244] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 147.
[245] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 148.
[246] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 148.

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[247]

Öğle Namazının Üçüncü Rekatı

Takdis Duası üçlü uknumuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[248]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[249]

Öğle Namazının Dördüncü Rekatı

Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[250]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[251]

Öğle Namazının Beşinci Rekatı

Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[252]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[253]

---

[247] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 148.
[248] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 148.
[249] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 149.
[250] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 149.
[251] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 149-150.
[252] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 150.
[253] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 150.

Öğle Namazının Altıncı Rekatı

Takdis Duası teslis vurgusuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[254]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[255]

Müteakiben İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[256]

Namazın sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[257]

2.2.7. İkindi Namazı/Slutho dAtşa Şoin

Öğle ile akşam namazları arasında kılınır. İki rekat olarak uygulanır.

İkindi Namazının Birinci Rekatı

Doğuya yönelir ve Kutsal Üçlük Duası okunur.[258] Devamında sıra Tahmid Duası okunur.[259]

Ardından Takdis Duası üçlü yapısıyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[260]

---

[254] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 150.
[255] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 151.
[256] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 151-152.
[257] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 152.
[258] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 153.
[259] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 2-4; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 153.
[260] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 153.

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunarak birinci rekat tamamlanmış olur.[261]

İkindi Namazının İkinci Rekatı

Takdis Duası üçlü uknumuyla icra edilir. Bu esnada haç çıkarılır. Dua üç kez tekrarlanır ve her tekrarda haç çıkarılır.[262]

Takdis Duasından sonra, kıyamda sırasıyla Temcid Duası ve Rabbani Dua okunur.[263]

Müteakiben İman Yasası'nın (İnanç Kanunu) okunuşu gerçekleştirilir.[264]

Namazın sonunda Meryem Ana'ya Meleğin Selamı Duası okunur ve namaz tamamlanmış olur.[265]

[261] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 153-154.
[262] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 154.
[263] Dolaponü, *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*, 3; Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 154.
[264] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 154-155.
[265] Demir, *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*, 155.

SONUÇ

Bu çalışma, Süryani Ortodoks Kilisesi'nde namaz (slutho) ibadetinin tarihsel ve ritüel boyutlarını ele alarak, ibadetin Süryani kimliğinin şekillenmesindeki yerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma boyunca, sluthonun kavramsal çerçevesi, kutsal metinlerdeki dayanakları, tarihsel süreçte geçirdiği dönüşümler ve güncel uygulama biçimleri, Süryani Ortodoks geleneğinin kendi iç dinamikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Bu incelemeler, namazın sadece bazı hareketlerden oluşan bir ritüel olmadığını göstermektedir. Slutho, zamanı, mekanı ve cemaat hayatını içine alan çok katmanlı bir ibadet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Süryanilerle ilgili tarihsel ve kimlik tartışmaları, sluthonun anlamını kavramak için önemli bir arka plan sunmaktadır. Süryanilerin etnik kökeni farklı teorilerle açıklansa da özellikle 451 Kadıköy Konsili'nden sonra dini aidiyetleri ön plana çıkmıştır. İbadet, bu aidiyetin temel göstergelerinden biri haline gelmiştir. Hristiyanlığı erken dönemde benimseyen Süryaniler, Mezopotamya'daki zengin kültürel mirası Hristiyan inancı ile birleştirerek kendilerine özgü bir ibadet dili ve pratiği geliştirmiştir.

Süryani Ortodoks geleneğinde slutho, Tanrı ile insan arasındaki doğrudan ilişkiyi kuran temel ibadettir. Eski Ahit'te günün belirli vakitlerine dağılan dua örnekleri, Yeni Ahit anlatılarında Hz. İsa'nın farklı zaman ve mekanlarda dua edişi ve ilk Hristiyan topluluğun dua pratiği, Süryani teolojisinde namazın süreklilik ve sadakat vurgusuyla yorumlanmasını sağlamıştır. Slutho, yalnızca sıkıntı anlarında başvurulan bir niyaz dili değil, esenlik zamanlarında da sürdürülmesi gereken, ruhun gıdası kabul edilen sürekli bir ibadet olarak tanımlanmıştır. Samimi bir kalp, güçlü iman, alçak gönüllülük ve umut, makbul namazın olmazsa olmaz unsurlarıdır.

Süryanice'de hem dua hem de namaz anlamına gelen slutho, ibadetin sözlü ve bedensel yönlerini birlikte ifade eder. Süryani Ortodoks geleneğinde slutho, kıyam, kıraat ve secde gibi bedensel hareketlerle icra edilmektedir. Doğuya yönelme, hem Mesih'in yeniden gelişine dair beklentiyi hem de kutsal metinlerdeki "doğu" vurgusunu ifade eder. İbadet dili olarak Süryanice'nin korunması önemlidir. Bunun

yanında cemaatin anlamasını kolaylaştırmak için mahalli dillerde (Türkçe gibi) metinler kullanılır. Bazı dualaların Süryanice, bazılarının ise mahalli dilde okunması, dile verilen önemi ortaya koymaktadır.

Günlük ibadet düzeni, Mezmurlar'daki "Günde yedi kez seni överim" ifadesine dayanan yedi vakitten oluşur. Akşam, yatmadan önce, gece yarısı, sabah, kuşluk, öğle ve ikindi duaları hem günün akışını takip eder hem de İsa Mesih'in hayatındaki temel olayları sembolik olarak yansıtır. Her vakit, insan hayatının farklı evreleri ile Mesih'in çilesi, ölümü ve dirilişiyle ilişkilendirilir. Süryani namazında zaman bu anlayışla teolojik bir içerik kazanır ve slutho, müminin bütün günü Tanrı'ya yönelerek yaşamasını amaçlayan bir ibadet haline gelir.

Slutho'nun mekan boyutu, ibadetin anlam dünyasını tamamlayan temel unsurlardan biridir. Kilise mimarisinde doğu ekseninin öne çıkması, sunak düzeni, haçın konumu ve kutsal metinlerin okunduğu kürsü gibi ögeler, ibadetin yön ve düzen ilişkilerini somutlaştıran bir liturjik mekan dili oluşturmaktadır. Kilise içindeki bu düzen, cemaatle yapılan ibadette birlik hissini güçlendirmektedir. Bireysel pratikte ise ibadetin yön ve düzenini belirlemektedir.

Tarihsel süreçte ibadet vakitlerinin ve slutho pratiğinin geçirdiği değişim de çalışmanın önemli sonuçlarından biridir. İlk dönemlerde günde yedi vakit dua anlayışının hakim olduğu, fakat zamanla gündelik hayatın koşulları, cemaatin imkanları ve kilise otoritelerinin düzenlemeleriyle bu uygulama farklı dönemlerde dört, üç veya iki vakte indiği görülmektedir. Özellikle şehirleşme, modern yaşamın hızlanması ve diaspora tecrübesi, halk arasındaki uygulamanın sayıca azalmasına yol açmıştır. Ruhani sınıf ise geleneksel vakit düzenini mümkün olduğunca korumaya çalışmaktadır. Süryani Ortodoks geleneğinde ibadet, hem klasik manastır ve kilise disiplinine bağlı kalmakta hem de güncel şartlara uyum arayışı içinde yeniden yorumlanmıştır.

Namazın toplumsal ve ahlaki işlevi, sluthonun bireysel dindarlığı aşan bir cemaat bilinci oluşturduğunu göstermektedir. Kilise ibadetine katılım, yalnızca kişisel bir tercih değil, kilise topluluğuna aidiyetin temel göstergelerinden biridir. Cemaatten

kopuşun teolojik ve manevi sonuçlar doğurduğu ifade edilmektedir. Süryani azizleri namazı "kanaatin karakolu, buğzun ilacı, evliliğin düzeni" gibi benzetmelerle anlatır. Bu ifadeler, ibadetin ahlaki erdemleri koruma ve toplumsal düzeni sürdürme açısından taşıdığı önemi ortaya koymaktadır.

Çalışma boyunca, Süryani Ortodoks geleneğinde namazın İslam'daki namazla sistematik bir şekilde mukayese edilmesi amaçlanmamış, slutho kendi bağlamı içinde ele alınmıştır. Buna rağmen, düzenli vakitlere bağlanmış, beden dilini ve toplu ibadeti önceleyen bir dua pratiğinin, farklı dini geleneklerde benzer biçimlerde karşımıza çıkması, ileride yapılacak mukayeseli araştırmalar için dikkat çekici bir arka plan sunmaktadır. Bu tez, böyle bir karşılaştırmayı gerçekleştirmekten ziyade, Süryani Ortodoks Kilisesi'ndeki namazın tarihsel gelişimini ve temel teolojik çerçevesini ortaya koyarak sonraki çalışmalara zemin hazırlamıştır.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkçe literatürde sınırlı biçimde ele alınan Süryani Ortodoks ibadet geleneğine, özellikle de namaz konusuna dair bütüncül bir çerçeve sunmuştur. Slutho'nun anlamı, yapısı, vakitleri, dili, mekanı ve toplumsal işlevi birlikte değerlendirildiğinde, bu ibadetin Süryani Ortodoks kimliğinin merkezinde yer alan temel bir unsur olduğu görülmektedir. Slutho, tarihsel süreçte çeşitli dönüşümler yaşamış olsa da teolojik bütünlüğünü ve ritüel sürekliliğini büyük ölçüde muhafaza etmiştir. Bireysel dindarlığı güçlendiren ve cemaat bilincini canlı tutan merkezi bir ibadet olarak Süryani Ortodoks kimliğinin oluşumunda ve kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

Akdemir, Samuel. *Dini Kurallarımız*. İstanbul: Baha Matbaası, 1972.

Akyüz, Gabriyel. *Diyarbakır'daki Meryem Ana Kilisesi'nin Tarihçesi : M.S. 3. Yüzyıl*. İstanbul: Resim Matbaacılık, 1. basım., 2000.

Akyüz, Gabriyel. *Mardin İli'nin Merkezinde Civar Köylerinde ve İlçelerinde Bulunan Kiliselerin ve Manastırların Tarihi*. Mardin: Mardin Kırklar Kilisesi, 1998.

Albayrak, Kadir. "Günümüz Ortadoğu Coğrafyasında Süryaniler". *Ortadoğu Yıllığı 2011*, 618-632.

Anonymous. *The Order of the Holy Qurbono of the Syro-Malankara Catholic Church*, 1964. http://archive.org/details/orderofholyqurbo0000anon

Anonymous. □□□□□□ □□□□ *Takso d Qurobo*. İndia: St. Ephrem Ecumenical Research Institute - Seeri Publications, 2014. http://archive.org/details/taksodqurobo0002anon

Ayağ, Osman. *Süryaniler ve Din*. İstanbul: Karma Kitaplar, 2014.

Aydın, Cebrail. *Tarihte Süryaniler*. İstanbul: Sıralar Matbaası, 1964.

Aydın, Mahmut. "Patrik". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 2007. https://islamansiklopedisi.org.tr/patrik

Barsavm, I. Efrem. *el-Lu'lu'l-Mensur fi Tarihi'l-Ulumi ve'l-Adabi's Suryaniyyeti*. Glane/Losser/Hollanda, 1987.

Barsavm, I. Efrem. *Ruhsal Hazine Dua Kitabı*. çev. Samuel Akdemir. İstanbul: Arı Matbaacılık, 1989.

Barsavm, I. Efrem. *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi*. çev. Zeki Demir. İstanbul: Resim Ofset, 2005.

Bayburt, Deniz. *Türk Tarihi'nde Süryaniler*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı, Doktora Tezi, 2009.

Bilge, Yakup. *Süryanilerin Kökeni ve Türkiyeli Süryaniler*. İstanbul: Zafer Matbaası, 1991.

Blisard, Frank X. "The Seven Gifts of the Holy Spirit". *Catholic Answers*. Erişim 14 Ocak 2026. https://www.catholic.com/magazine/print-edition/the-seven-gifts-of-the-holy-spirit

Brock, Sebastian. *The Luminous Eye: The Spiritual World Vision of Saint Ephrem the Syrian*. Kalamazoo, Mich: Liturgical Press, 1992.

Bülbül, Mustafa. *Türkiye'nin Süryanileri*. Istanbul: Tasam Yayınları, 2005.

Chaillot, Christine. "The Syrian Orthodox Church and The Use Of Images By". *Paroles de l'Orient*. https://www.academia.edu/111133186/THE_SYRIAN_ORTHODOX_CHURCH_AND_THE_USE_OF_IMAGES_By

Çelik, Mehmet. *Süryani Tarihi*. Ankara: Ayraç Yayınevi, 1996.

Çelik, Mehmet. "Süryaniler". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 38, 2010. https://islamansiklopedisi.org.tr/suryaniler

Demir, Zeki. *Süryani Kilisesi Öğretisine Göre Kilisenin Kutsal Yedi Gizi ve Kilise İçindeki Tinsel İşaretler*. İstanbul: Zafer Matbaası, 1995.

Demir, Zeki (ed.). *Süryani Ortodoks Kilisesinde Dua Vakitleri*. İstanbul: Anadolu Ofset, 4. Baskı., 2010.

Demircift, George Shamsi. *Anaphora Service Book of the Divine Liturgy for Faithful*. ABD: Archdiocese of the Western US, 2011. http://archive.org/details/anaphoraserviceb0000none

Dolaponü, Hanna. *Süryani Kadim Kilisesinin Şahsi Namaz Kitabı*. Mardin: Hikmet Basımevi, 1952. http://archive.org/details/sryanikadimkilis0000hann

Dolapönü, Hanna. *Türk Süryani Kadim Kilisesinin Mesihsal Öğretimi*. Mardin: Hikmet Basımevi, 1952.

Dolapönü, Hanna. *Yıl Öğütleri*. İstanbul: Sıralar Matbaası, 1956.

Durak, Nihat. *Süryani Ortodoks Kilisesi'nde İbadet*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2011.

Durak, Nihat. *Süryaniler Açısından 451 Kadıköy Konsili*. Istanbul: Rağbet Yayınları, 2012.

Erbaş, Ali. *Hristiyanlık*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2004.

Farac, Gregory Abü'l. *Abü'l - Farac Tarihi Cilt 1*. çev. Ömer Rıza Doğrul. Türk Tarih Kurumu, 1999.

Gülçe, Fetros. "Süryani Ortodoks Papazı ile Slutho Üzerine Görüşme".

Günel, Aziz. *Türk Süryaniler Tarihi*. Diyarbakır: Oya Matbaası, 1970.

H.H. Ignatius Zakka I Iwas. *Syriac Orthodox Church Trilingual Eucharist Service Book*. İndia: Kottayam: Mor Adai Study Centre, 2008. http://archive.org/details/syriacorthodoxch0001hhig

Hollerweger, Hans. *Turabdin*. çev. Sevil Gülçur. Linz/Avusturya: Repro-Aelier Hofmüller, 1999.

İbn Manzur. *Lisanu'l-Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Daru Sadr, 3. Basım, 1414. https://ketabonline.com/ar/books/2140

İris, Muzaffer. *Bütün Yönleriyle Süryaniler*. İstanbul: Kişisel Yayınlar, 2003.

İstanbul Süryani Kadim Ruhani Kurulu. *Süryani Kadim Namaz ve Ayin Kitabı*. İstanbul: Numune Basım, 1986.

Kannanayakal Mani Rajan (Author). *Queen of the Sacraments: A Treatise on the Liturgy of the Holy Mass as Celebrated in the Syrian Orthodox Church*. Los Angeles: St. Mary's Jacobite Syrian Orthodox Church, 1991. http://archive.org/details/queenofsacrament0000kann

Karaalp, Cahit. "Salât Kavramanın Semantik Analizi". *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (30 Haziran 2018), 173-212. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ifd/issue/38558/426062

Keser Kayaalp, Elif - Erdoğan, Nihat. "The cathedral complex at Nisibis". *Anatolian Studies* 63 (2013), 137-154. https://www.jstor.org/stable/42657429

Kitab-ı Mukaddes. Erişim 11 Aralık 2025. https://www.bible.com/tr/bible/170/1CO.1.18.TCL02

Maclean, Arthur John. "Syrian Christians". *Encyclopaedia of Religion and Ethics* (XII). Edinburg, 1980.

Meder, Jagoda. "Vine Scroll as a Symbol of the Eucharist in the Floor Mosaics of the Eastern Adriatic". *Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti* 50/1 (15 Aralık 2007), 221-228. https://hrcak.srce.hr/en/clanak/217620?utm_source=chatgpt.com

Ocakçı, Güler. *Süryaniliğin Dini Merkezi Deyru'z-Zafaran*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.

Okumuş, Mesut. "Semantik ve Analitik Açıdan Kur'an'da 'Salât' Kavramı". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/6 (30 Aralık 2004), 1-30. https://dergipark.org.tr/tr/pub/hititilahiyat/issue/7698/100846

Özdemir, Kübra. *Süryani Kadim Kilisesinde Din Eğitimi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Sahillioğlu, Salih. “Antakya”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1991. https://islamansiklopedisi.org.tr/antakya

Saka, İshak. *Keniseti es-Suryaniyyetu*. Şam, 1985.

Sarı, Gökhan. *Ermeni Meselesi Işığında Süryaniler*. Ankara: Barış Kitabevi, 2013.

Schimmel, Annemarie. *Dinler Tarihine Giriş*. ed. Recep Kibar. Külliyat Yayınları, 2016.

Sertoğlu, Midhat. *Süryani Türklerin Siyasi ve İçtimai Tarihi*. Istanbul: Baha Matbaası, 1974.

Seyfelı, Canan. “Süryani Kadim Kilisei’nde Murun Sakramenti”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22 (01 Haziran 2019), 1-11. https://dergipark.org.tr/tr/pub/diclesosbed/issue/61629/920300

Sorgulu-Yorum CahilCuhella. “Süryani Hristiyanlarının Namaz Benzeri İbadeti ile İslam Namazının Benzerliği”. Yayın Tarihi 20 Mart 2020. https://www.youtube.com/watch?v=BALyhYBqFXo

Şimşek, Mehmet. *Süryaniler ve Diyarbakır*. İstanbul: Chiviyazıları Yayınevi, 2003.

Tahincioğlu, Yakup. *Süryaniler Tarihleri, Kültürleri ve İnançlarıyla 5500 Yıldır Bu Topraklarda Yaşayan*. İstanbul: Butik Yayıncılık, 2011.

Takahashi, Hidemi. “Antioch”. *Gorgias Encyclopedic Dictionary of the Syriac Heritage: Electronic Edition*. Erişim 06 Ocak 2026. https://gedsh.bethmardutho.org/Antioch

Taşpınar, İsmail - Dinleyici, Mustafa Furkan. “İlk Keşiş Papa Gregorius Magnus ve Piskoposluk Makamı Hakkındaki Görüşleri”. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 53 (30 Aralık 2022), 457-480. https://doi.org/10.17120/omuifd.1182587

Tezokur, Muhammed Hadi. “Süryanilerde Namaz”. *Süryaniler ve Süryanilik*. 348. Ankara: Orient Yayınları, 2005.

Tümer, Günay - Küçük, Abdurrahman. *Dinler Tarihi*. Ocak Yayınları, 2002.

Uğurlu, Muhammed. “Klasik İslam Literatüründe Süryaniler ve Süryanicenin Kökeni”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 32 (Dicle Üniversitesi'nin 50. Yılına Özel 50 Makale) (01 Mart 2023), 766-785. https://dergipark.org.tr/tr/pub/diclesosbed/issue/76043/1208251

Uğurlu, Muhammed. *Osmanlı Devleti’nde Süryani Varlığı: Bitlis Ve Diyarbekir Örneği (1870-1920)*. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

Ürek, Melki. “Süryaniler’in Tarihi ve Sosyolojik Yapısı”. *Milel ve Nihal* 10/2 (17 Aralık 2014), 95-112. https://dergipark.org.tr/tr/pub/milel/issue/24669/260943

Vesa, Benedict. “Icons and Iconography in The West Syriac Church”. *Altarul Reîntregirii* Suplim.1 (2017), 385-399. https://doi.org/10.29302/AR.2017.Suplim.1.28

“Adıyaman Süryani Kadim Metropolitliği”. Erişim 15 Ocak 2026. https://www.adiyamanmetropolitligi.org/default.asp?Sayfa=Metropolit

“https://art.seattleartmuseum.org/objects/5988/reliquary-casket”. Erişim 06 Ekim 2025. https://art.seattleartmuseum.org/objects/5988/reliquary-casket

“https://orthodoxwiki.org/Censer”. Erişim 25 Eylül 2025. https://orthodoxwiki.org/Censer

“https://stpeterschurchchicago.org/cm/resources/study-series-altar-vessels?utm_”, ts. Erişim 26 Eylül 2025

“https://syriacorthodoxarchdiocese.wordpress.com/syriac-orthodox-liturgy/”, ts. Erişim 26 Eylül 2025

“https://syriacorthodoxresources.org/Feast/Naheere.html?utm_source”. Erişim 30 Eylül 2025.

https://syriacorthodoxresources.org/Feast/Naheere.html?utm_source

“https://syriacorthodoxresources.org/Liturgy/Anaphora/Prep.html?utm_source”. Erişim 30 Eylül 2025. https://syriacorthodoxresources.org/Liturgy/Anaphora/Prep.html?utm_source

“Süryanilerde Namaz Benzeri Uygulama”. Erişim 15 Ocak 2026. https://www.suryaniler.com/forum.asp?fislem=cevaplar&kategoriid=4&ustid=2534

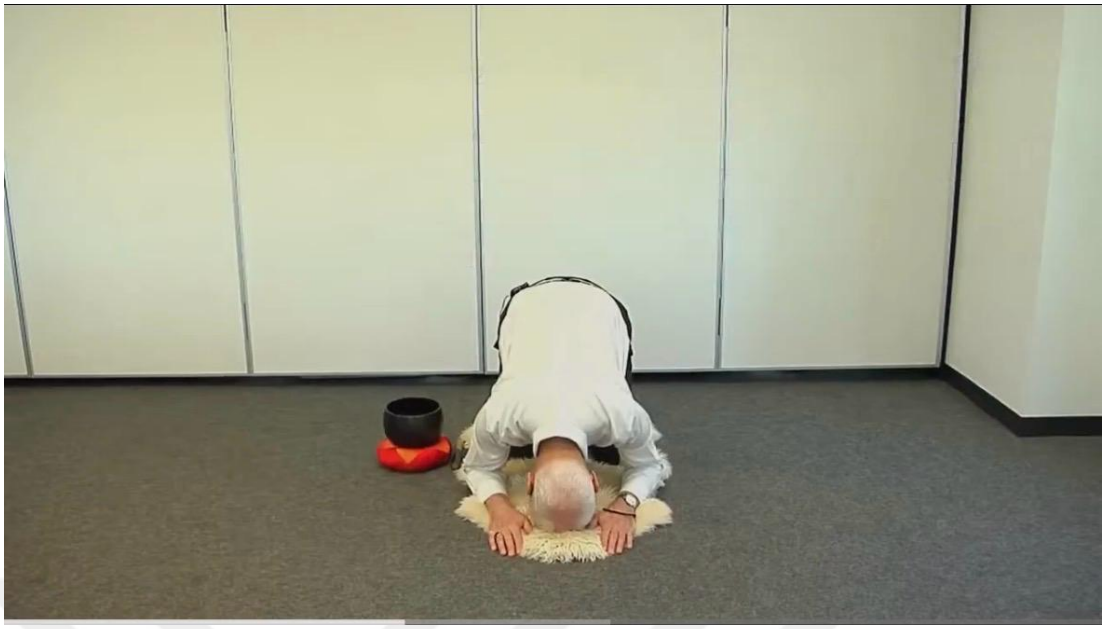
EKLER

Resim 1: Slutho'ya giriş ve kıyam

Süryani Ortodoks geleneğinde namaz/slutho pratiği: Ayakta duruş ve ellerin iki yana açık biçimde tutulduğu bireysel ibadet örneği.[266]

[266] Sorgulu-Yorum CahilCuhella, "Süryani Hristiyanlarının Namaz Benzeri İbadeti ile İslam Namazının Benzerliği", *You Tube* (20 Mart 2020), 0:12-0:19.

Resim 2: Slutho icrasında secde

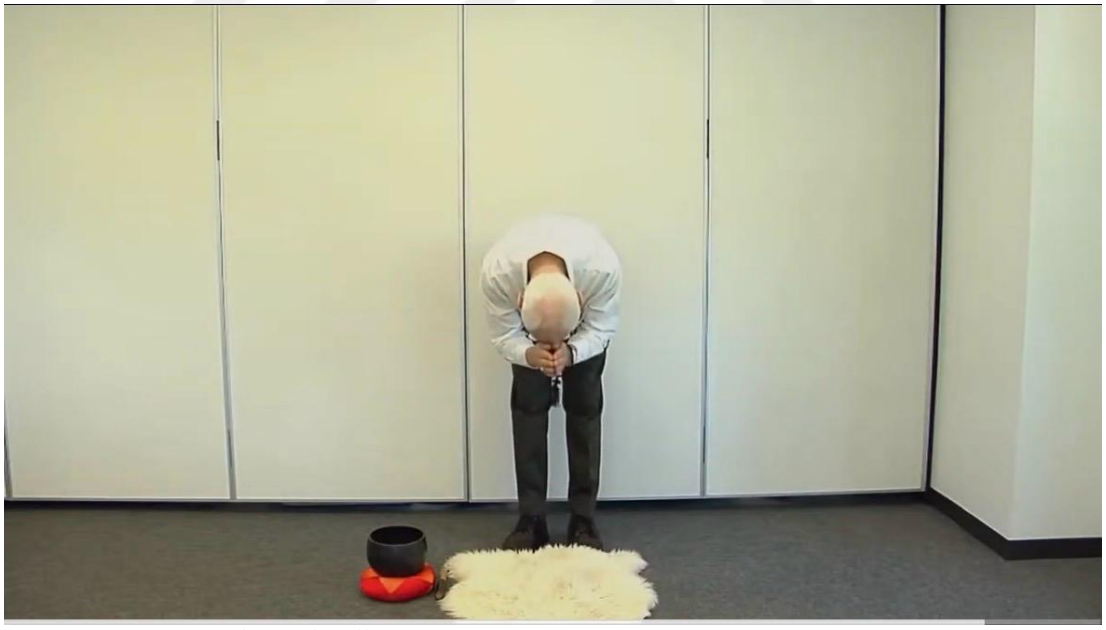
Süryani Ortodoks Kilisesi geleneğinde namaz/slutho esnasında secde pozisyonu. Alnın yere konduğu, ellerin öne doğru uzatıldığı bu duruş, Süryani geleneğinde tevazu ve teslimiyeti ifade eden klasik secde biçimlerinden biridir.[267]

[267] Sorgulu-Yorum CahilCuhella, "Süryani Hristiyanlarının Namaz Benzeri İbadeti ile İslam Namazının Benzerliği", 0:32-0:40.

Resim 3: Slutho icrasında oturarak dua okunan bölüm

Süryani Ortodoks Kilisesi mensubunun namaz esnasında secde sonrası dizleri üzerinde oturur pozisyonda.[268]

Resim 4: Slutho icrasında eğilme

Süryani Ortodoks Kilisesi mensubunun namaz esnasında öne doğru eğilerek, birleştirdiği ellerini yüz hizasında tuttuğu saygı selamı (rükuya benzer eğilme) pozisyonu.[269]

[268] Sorgulu-Yorum CahilCuhella, "Süryani Hristiyanlarının Namaz Benzeri İbadeti ile İslam Namazının Benzerliği", 0:42-0:50.
[269] Sorgulu-Yorum CahilCuhella, "Süryani Hristiyanlarının Namaz Benzeri İbadeti ile İslam Namazının Benzerliği", 01:35-01:42.

Resim 5: Süryani Kadim Meryan Ana Kilisesi

İstanbul Tarlabaşı Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi'nin iç mekanından genel bir görünüm. Önde cemaat sıraları (kanepe), kilisenin doğu ucunda ana sunak bölümü ve iki yanda İsa'nın dirilişi ile Meryem'e müjde sahnelerini betimleyen ikonalar yer almaktadır.

Resim 6: Süryani Kadim Meryan Ana Kilisesi kutsal metinlerin okunduğu kürsü

İstanbul Tarlabaşı Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi'nin ana sunak bölümünden bir görünüm. Arka planda haç ve sunak, ön planda ise kutsal metinlerin okunduğu kürsü yer almaktadır.

Resim 7: Sunak

İstanbul Tarlabaşı Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi'nin ana sunağından bir ayrıntı. Sunağın üzerinde haçlar ve şamdanlar bulunmaktadır. Ön planda ise Süryani ayininde kullanılan işlemeli sunak örtüsü ve rahip başlığı görülmektedir. (Resim 5, Resim 6 ve Resim 7 tarafımdan çekilmiştir.)

ÖZGEÇMİŞ

İlköğreniminin ardından 1997-1999 yılları arasında Kandıra Merkez Kur'an Kursu'nda hafızlığını tamamladı. 2005 yılında İzmit İmam Hatip Lisesi'nden, 2012 yılında İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Meslek hayatına 2007 yılında Sinop/Türkeli İlçe Müftülüğü'ne bağlı olarak imam hatiplik göreviyle başladı. 2007-2009 yıllarında Sinop'un Türkeli ilçesinde, 2009-2014 arasında ise Kocaeli/Kandıra'da imam hatiplik ve müezzin-kayyımlık yaptı. 2014 yılında Kocaeli İl Müftülüğü'ne murakıp olarak atandı ve halen aynı görevini sürdürmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.